

ERRATA SIC CORRIGITO.

Fol. 5. pag. 1. l. 1. voluisti. fol. 10. pag. 1. l. 20. *τις* pag. 2. l. 28. Myſterio. fol. 11. pag. 1. l. 18. Chriſtum lin. 26. per modum. fol. 31. pag. 1. l. 17. vinum. fol. 32. pag. 2. l. 8. Puro. fol. 43. pag. 2. l. 7. *ö* voc. fol. 47. pag. 1. l. 13. prioris epistolæ. fol. 56. pag. 2. l. 16. no- ui fœderis. fol. 63. pag. 1. l. 5. *καὶ ὁμολογῶν*. fol. 71. pag. 1. l. 2. non fa- cit. fol. 76. pag. 2. l. 1. quod. fol. 89. pag. 2. l. 27. Inuiti. fol. 92. pag. 2. l. 3. Rhetori. fol. 97. pag. 1. l. 10. Poſſiaceno.

ERRATA SIC CORRIGITO.

Fol. 5. pag. 1. l. 1. voluisti. fol. 10. pag. 1. l. 20. *τις* pag. 2. l. 28. Myſterio. fol. 11. pag. 1. l. 18. Chriſtum lin. 26. per modum. fol. 31. pag. 1. l. 17. vinum. fol. 32. pag. 2. l. 8. Puro. fol. 43. pag. 2. l. 7. *ö* voc. fol. 47. pag. 1. l. 13. prioris epiſtolæ. fol. 56. pag. 2. l. 16. no- ui fœderis. fol. 63. pag. 1. l. 5. *καὶ ὁμολογῶν*. fol. 71. pag. 1. l. 2. non fa- cit. fol. 76. pag. 2. l. 1. quod. fol. 89. pag. 2. l. 27. Inuiti. fol. 92. pag. 2. l. 3. Rhetori. fol. 97. pag. 1. l. 10. Poſſiaceno.

DE

HYPOSTATICA

DVARVM IN CHRI-

sto naturarum ynione & eius

effectis, placida & Christiana

disceptatio Theodori Bezæ,

Geneuensis Ecclesiæ Ministri,

CVM D: DO^o HANNE PAPPO,

Argentinenſis Ecclesiæ

Doctor.

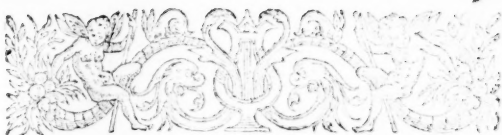

GENEVÆ.

APVD EYSTATHIVM VIGNON.

M. D. LXXIX.

.71-pag
2.1.27

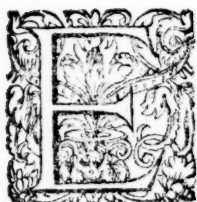

DE HYPOSTATICA

DVARVM IN CHRISTO

naturarum vnione, & eius effectis
placida & Christiana, cum D. IO-
HANNE PAPP O, Argentinensis
Ecclesiae Doctore,

*THEODORI BEZÆ, Geneuensis
Ecclesiae Ministri disceptatio.*

BIDERVNT ami-
ci quidam mei ante
quinquennium, no-
mine meo, de indu-
stria, Hebraïca forma
in Nathanaelem Ne-
sekiũ demutato, excerptas à quibus-
dam meis auditoribus duas Homilias,
quas in hac schola paulò ante sacram
synaxin habueram, vt doctrinam tum
de hypostatica vnione, tum de sacramē-
tali corporis & sanguinis Christi præ-
sentia, quæ perpetuò in his & aliis plu-

a.ij.

rimis Ecclesiis sonuit, aduersus contrarias sententias tuerer. Eas verò quū tanto pōst tempore vīsum fuerit D. Ioanni Pappo Argentinensi Theologo refutare, eaq. refutatio inter studiosorum manus versetur, puto veritatem ipsam à me postulare vt illius responsiones studiosius expendam, & ecquid contra nostram sententiam valerent, exponā. Id autem eò libentiùs facio, quòd hæc disputandi ratio, qua singula argumēta discutiūtur & breuiter ac perspicuè singulis respondetur, multò mihi videatur ad eruendam veritatem accōmodatior quàm si quis perpetua oratione, tū aliena recitans, tum sua proponens, vtatur. Testis est verò mihi Deus, nihil esse mihi aliud propositū, quàm vt veritatem tum in hoc argumento tum in cæteris magis ac magis, fauēte Deo, intelligam, & intellectam pro viribus asseram. Vter autem in errore versetur, penes legitimam Ecclesiæ synodum iudicium esto.

*Summa eorum quæ Beza de Cæna Domini
differuit 7 & 9 April.*

Anno 1574.

Primum

Primum Argumentum Bezae.

CH R I S T V S non dicitur persona respectu vtriusq. naturæ, sed tantum respectu naturæ diuinæ. Causa est quia si natura humana esset persona per se, Christus composit⁹ esset ex duabus personis. Natura igitur humana nihil aliud est, quàm natura, quæ sustētur à deitate assumēte, & persona Christi ante incarnationem fuit talis, qualis nunc est.

Responsio Pappi.

FA L S V M, erroneum, impium & blasphemum hoc esse facile demonstrari potest. Primùm enim id conuincitur ex ipsius D. Bezae verbis, vbi vnionem hypostaticam sic definit, vt sit ex qua resultat vnica hypostasis, vt ex anima & corpore persona hominis. Si igitur ex vnione personali duarum naturarum in Christo resultat vnica hypostasis, necesse est ante illam vnionem Christum alio modo, nempe solius deitatis ratione, personam fuisse. Iam verò postquàm humanam naturam assumpsit, longè aliter, nempe quia diuina & humana natura, id est, creator & crea-

tura in vnitate *ἰν ὁμοῦσιν* vniti sunt, personam dicendum esse. Deinde si Christus solius deitatis ratione persona dicitur, sequitur humanitatem Christi aut esse accidens huius personæ, aut certè extra eam per se subsistere, quorū illud aliqua ex parte Marcionis de fictio Christi corpore: hoc verò Nestorij de naturarum in persona Christi separatione deliriū redolet, vt interim taceam quòd in Deum non cadit accidēs & reliqua absurda quę ex necessitate inde sequuntur. Iam verò nihil ad rē pertinet quod inquit: Si Christus nō solius deitatis sed etiam humanitatis assumptæ ratione persona dicitur, fore vt humanitas per se personā constituat. Non enim id inde sequitur: & nostri nō docent humanitatem per se & separatim existere & personam dici, sed humanitatem in ipsam deitatis substantiam ita esse assumptam, vt Deus & homo vna sint tacti persona. Porro nihil etiā nobis obstat, quòd dicitur Christi deitatem ante incarnationem, vel assumptā humanam naturam fuisse personam, videlicet secundam in S. Trinitate hypostasin. Nemo enim est qui hoc neget. Ve-

rum tamen hoc quoque verum esse cō-
tendimus, quòd Christus iam post in-
carnationem alia ratione persona dici-
tur. Nam quū ante illa persona esset tā-
tūm Deus, iam certissimū est Christum
Deum & hominē esse in vnitate perso-
næ, in quo certè omnis nostra salus ver-
titur.

Apologia Bezae.

HIC cogor ego, Pappæ, in ipso limi-
ne modestiam & meliorē quoque
in meis citandis fidem desiderare. Con-
uitia omitto, quæ tibi Deus condonet.
De re ipsa agamus. Sic agis aduersū me
quasi in Christi persona humanitatem
excludam. Id quo iure facias ex meis
verbis æquum est vt iudicium fiat. Mea
verò verba hæc sūt. *Dicamus ubi agitur
de Christo quid vocemus personā, an illud
quod veluti compositum est ex deitate assu-
mente & carne assumpta, ita vt si liceat no-
bis Christū in frustra secare pars illius per-
sonæ sit deitas, & pars altera humanitas?
Nequaquam. Nec enim Christus vocatur
persona PROPRIE humanitatis respec-
tu, sed diuinæ tantum, quanquam non ab
humanitate separata. Et mox. Verbum est
simul natura & persona: humanitas autem*
a.iiij.

nō est aliud quàm natura quæ (vt loquuntur in scholis) personatur & sustentatur in deitate assumente, vt non duo sint Christi, sed vnicus Deus simul & homo, ex quo sibi naturam assumptam vniuit. Itaque dupliciter calumniaris, quum dicis negare me Christū dici personā vtriusq; naturæ respectu. Nec enim qui sic loquitur, negat Christū dici personā vtriusq; naturæ, sed singularū naturarum tanquā partium respectu:quemadmodum hominem quempiam minimè nego dici animæ & corporis respectu, etiam si negem hominem esse vel animæ vel corporis scorsim habita ratione. Sed hoc interest in hac similitudine, quòd homo, neque quod ad animam, neque quod ad corpus sigillatim attinet, est persona: Christus verò solius deitatis respectu propriè persona est. Propriè inquam, Pappe, quam voculam quum omitteres, certè calumniam calumnia cumulasti. Nam ea propriè dicitur hypostasis, quæ seipsa subsistit:quod dicere de humanitate, neque assumēda, neque iam assumpta potes, quin totidem personas quot naturas cum Nestorio, aut conflatiuiam tertiam aliquam hypostasin

postasin ex duabus hypostasibus cum
 Eutichete constituas : atque adeo quin
 velis τὸν λόγον aut ante assumptam hu-
 manitatem non integram personam
 fuisse, aut in ipsam triadem hypostasim
 quartam inducere. Superest ergo ut
 humanitas dicatur & sit ita pars com-
 positi, ut tamen sit persona improprie,
 nempe non seipsa subsistens, sed ad ver-
 bi hypostasim reducta, quæ, ut rectè ait
 Damascenus, facta etiam est ipsi hypo-
 stasis, cuius verba postea recitabo. Re-
 ctè igitur aiunt scholastici duas qui-
 dem esse in Christo naturas, sed ab
 vna earum nempe à verbo sumi hypo-
 staseos nomen & rationem, non autè
 ab altera, puta humanitate : & Christū,
 secundum quod Deus est, personam es-
 se, sed ut hominem, nequaquam per-
 sonam dici debere. Nec aliter accipi-
 endus est idem Damascenus, Christi
 οὐσίαν ὑπόστασιν appellans, qua de re
 sic rectè eiusdē scholiastes, *Quum dicit
 confitendum esse filium Dei incarnatum se-
 cundum compositionem, & in ipso duas
 naturas inter se unitas in vna composita
 hypostasi, Compositionis vox nō habet vul-
 gatam & tritam acceptionem, ut sit alicu-*

*ius totius ex suis partibus constitutio. Nec enim in Christo fuit eiusmodi compaginat-
io ex diuinitate & humanitate, quum illa
due naturæ minimè sint ipsius Christi par-
tes. Non enim potest simplicissima diui-
nitas cum alio quopiam subire compositio-
nem & constitutionem, quoniam id summa
simplicitatis rationi derogaret. Sed paulò
differentem à priore rationem habet hæc
compositio, designans duarum naturarum
in una hypostasi simplicissima unionem, ci-
tra totius constitutionem ex partibus. Hæc
autem unio quum nostræ mentis captum
longè excedat, non nisi domesticis & ex no-
stra fragilitate petitis rerū nominibus ve-
luti quibusdam adminiculis insinuari no-
bis potest. Idcirco nuncupatione compositio-
nis plerunque exprimitur, & per totius ex
duabus diuersæ naturæ partibus constitu-
tionem tanquam proportionale quiddam
declaratur, quum Catholica piè confiteatur
Ecclesia, quòd sicut anima rationalis & ca-
ro unus est homo, ita Deus & homo unus
est Christus. Hinc igitur colligi potest
quo iure me vt mihi ipsi repugnantem
accuses, & modò vt Marcionitam re-
prehendas, quasi humanitatem Christi
velim esse accidens, modò vt Nestoria-
num*

num, quasi humanitatem à deitate se-
iungam. Ratio verò quam attuli, cur
Christus PROPRIE solius deitatis re-
spectu, ipsam quoque videlicet huma-
nitatem sustentantis, hypostasis dica-
tur, etsi D. Pappo videatur ad rem non
facere, est tamen sic apposita vt nihil
aptius dici potuisse contendam. Sic e-
nim ad verbum Damascenus hac ipsa
de re differens. *Ἀπαρχὴν naturæ nostræ*
Deus verbum assumpsit, non quæ per se
anteà subsisteret & indiuiduum esset, ac ita
postea sit in ipso assumpto, sed quæ in ipsius
hypostasi subsisteret. Nam ipsa hypostasis
Dei verbi, facta est carni hypostasis. Quis
enim non videt si humanitas ante as-
sumptionem fuit hypostasis, necessariò
sequi Christi hypostasin ex duabus hy-
postasibus esse conflata, quæ si inte-
græ post assumptam manserint, Nesto-
rianismus necessariò consequetur: sin
verò humanitatem desuisse personam
esse dicamus, tunc sanè vnione perso-
nali non assumptam, sed absumptam
fuisse carnem dicendū erit. Quòd si de-
nique ex vtraque vnam terriam factam
esse dicamus, tum sanè vitare Eutychet-
is blasphemiam non poterimus. In

his si tu mihi assentiris, immeritò me reprehendisti : sin minus , tu videris quomodo contraria possis confirmare . Et ex his quoque liquet iniuriam mihi abs te factam , quum mihi tribueres quod mihi nunquam in mentem venit, quòd videlicet dixerim talem ante incarnationem, qualis nunc est, fuisse.

Secūdum Argumentum Beza.

OMNIPRESENTIA & omnipotentia sunt proprietates Diuinitatis: Si ergo communicatæ sunt Christo, sequitur error Patripassianorum , videlicet vt tota Trinitas sit incarnata.

Responsio Pappi.

VERVM est, sunt hæc propria totius Trinitatis : sed tamen alia est omnipotentia gignēs, alia genita, alia procedens ab vtraque, id est, alia Patris, alia Filij, alia S. Sancti. Consideratur .n. hæc quasi *αὐτὸς ἐν*: liquidē Deus Pater in Trinitate est quasi principiū & origo reliquarum personarum. Dicimus autem non aliam omnipotentiam, quàm filij Dei Christo homini communicatam esse, in cuius videlicet substantia ipsa huma-

humanitas subsistat. Nam omnipotentia Filij Dei nihil aliud est, quàm ipse Dei filius, in cuius personæ vnitatem humana natura assumpta est.

Apologia Beza.

RURSVM in te meliorem fidem in citandis meis, & non immeritò fortasse scientiæ quoque plusculum desydero. Nec enim ego vnquam scripsi deitatis proprietates nō fuisse Christo communicatas, sed aduersus Brentium & Iacobum Andream, & alios eiusdē dogmatis assertores, negavi fuisse in Christi carnem effusas, quoniam hæc effusio hypostaticæ vnioni ex diametro repugnat, nedum vt per eam sit definienda. Ista verò quantum inter se differant, res ipsa demonstrat. Itaque te vehementer rogo, vt quum nostra voles reprehendere, attentius illa consideres, ne ipse tibi monstra confingere videaris. Quòd si ad vnionem naturarum significandam tibi visum est post alios aliquot Patres vti communicationis voce, rectius tamē dixisses carni Christi, quàm Christo communicatas. Ad rem autem ipsam quod atti-

net, sic ego sū & in his homiliis & iam-
pridem aduersus illos argumentatus,
non simpliciter, vt tu es arbitratus, sed
ex illorum hypothefi. Si (vt illos scri-
pſiſſe mox oſtendam) Verbum factum
eſſe carnem, ſiue hypſtaticè vnitū eſſe
carni, id vnum declarat, quòd Verbum
ſecundum *oſtendit* quidem non aliter ſit
in illa carne, quàm in re qualibet, ſed in
carnem illam aſſumptam omnes ſuas
proprietas effuderit (quas ipſi poſtea
definiunt Omnipotentia, Omnipræ-
ſentia, Omniſcientia &c.) tum cō-
ſequi totā triadem fuiſſe incarnatum,
id eſt, in hanc carnem effuſam, quòd i-
ſtæ proprietates non ſint Verbi pro-
priæ, ſed iplius abſolutè cōſideratæ dei-
tatis. Tu verò quid reſpondes? *Sunt
omnes hæ proprietates (inquis) totius Tri-
nitatis, ſed tamen alia eſt omnipotentia
gignens, alia genita, alia procedens ab
vtraque, id eſt, alia Patris, alia Filij, alia
S. Sancti. Dicimus autem non aliam om-
nipotentiam quàm Filij Dei Chriſto ho-
mini communicatam.* Sed audi, Pap-
pe, in qua tandem ſchola didiciſti plu-
res eſſe omnipotentias? Nam ſi hoc ve-
rum eſt, plures quoque erunt eſſentiæ,

s & iam
entatus,
tus, sed
los scri-
factum
itū esse
erbum
aliter sit
t, sed in
es suas
postea
anipræ-
um cō-
natum,
quod i-
oi pro-
tæ dei.
Sunt
us Tri-
otentia
ens ab
j, alia
mom-
to ho-
Pap-
i plu-
oc ve-
entia,
ac

ac proinde plures Dij, alius videlicet cuius erit essentia gignens aliā essentiā, alter genitus, alia videlicet genita essentia, tertius denique ab utroq. procedens alia essentia ab utroq. procedēte. Atqui istis notionib⁹ Gignētis, Geniti & Procedētis hactenus credidi nō ipsam essentiam distingui, sed hypostasēs cōstitui. Concedo igitur & essentiam & eius attributa, quum ab essentia non re, sed ratione tantum differant, per se quidē absolute, ad personas verō quod attinet in patre quidem ἀνάρχως καὶ ἀναγίως, in filio autem & Sp. Sancto ἀνάστας & relate (idque realiter ut ipsæ personæ re ipsa inter se distinguantur) considerari. Sed habere aliquid à seipso & habere re eandē ab alio, nō facit ut res ipsa quæ habetur sit alia & alia, verū illius rei possessores ipsos inter se habēdi modo distinguit. Notiones igitur personales tres numero Gignere, Gigni, Procedere, personas totidē numero re ipsa distinctas constituunt, ac proinde rectē dicitur, Alia est persona patris, persona videlicet gignens: alia filius, persona genita: alia S. Sanctus, persona ab utroque procedens, ὑπάρξινως videlicet τρόπον,

non autem essentia. Hæc enim essentia tota est in singulis, quanuis non eodem subsistēdi modo: ac proinde neq; aliam gignit, neq; aliam emittit, quoniam ita totidem dij, quot essentiæ euaderēt: sed persona personā, puta pater filiū gignit essentiæ suæ toti⁹ per modū generationis communicatæ, & tertia eiusdē essētiæ persona per modū processionis constituitur. Idē de essentialibus ipsius deitatis attributis statuendū est, ac proinde sicut vnus est Deus, vna eademq. essentia, ita vnicū esse eadē illa vnica omnipotentia omnipotētem, sicut ait Athanasius, quanuis tres sint personæ eadem illa vnica essentia & iisdē illis essentialibus proprietatibus præditæ. Neque verò hinc sequitur Patrem quoque & Sp. Sanctum fuisse incarnatos, si eadē & vnica est trium personarum essentia & omnipotentia. Nam lōgè aliud est dicere eandem essentiam ac omnipotentiam fuisse incarnatas (quod verum est quū vnica & singularis sit hæc essentia & omnipotentia) quàm eandem personam, quod falsum est, quum alia sit persona Filius, quàm Pater aut S. Sanctus: ac proinde eadem quidem illa vnica essen-

essentia & omnipotentia sic incarnata
 at non in tribus illis personis, sed in so-
 lius Filij persona. De his si sic iudicas,
 nimis certè improprie & inusitatè aliā
 esse gignentem, aliam esse genitam, a-
 liam procedentem omnipotentiam di-
 xisti, pro eo quòd dicendum fuit, vnā
 quidem & eandem esse trium persona-
 rum omnipotentiam: sed quæ modò
 sicut in Patre, modò sicut in Filio, mo-
 dò sicut in S. Sancto, propter diuersas
 personales rationes consideretur. Hoc
 igitur demus te scripsisse: dico tamen
 ex Brentij & aliorū hypothesi, qui hy-
 postaticam vnionem sola proprietatū
 omnium in carnem assumptam effu-
 sione definiunt, consequi quod illis ob-
 ieci, nempe sic tres personas incarnatas
 videri: quoniam videlicet ipsam essen-
 tiam Dei (siue Deum secundum *θεῖον*)
 excepta illa effusione omniū proprie-
 tatum, non aliam esse in Christo, quàm
 in re qualibet disertè scribunt. Etenim
 si hoc verum est, & ex *θεῖας* cōmunica-
 tione dependet ista proprietatum effu-
 sio, quum tota *θεῖα* in illa carne sic esse
 statuatur vt vbique est: sit autem *ὅλας*
 tota vbique, tota etiam *ὅλας* proprie-
 b

tates effundendo seipsam totam incarnarit.

Tertium Argumentum Bezae.

IACOBVS Andreas in thesibus dicit: Inhabitationem Filij Dei in Christo homine non aliter considerandam esse, quàm in aliis rebus: sed differre tantum secundum magis & minus, quia in reliquas res Deitas effundat aliquas proprietates, in Christum verò omnes, id quod falsum est. Sequeretur enim inde Deitatē omnibus rebus, & ipsis quoque demonibus personaliter unitam esse.

Responsio Pappi.

IACOBVS Andreas pro se respondit. Scimus autem ipsum non ire inficias alia ratione Deitatem communicari rebus omnibus quas creauit, redemit & huc vsque sustentat, & alia ratione homini Christo, cui personaliter unita est. Neque scripsit aut dixit vnquam, vt opinor, hos duos modos communicationis, tantum secundum magis & minus differre: sed libenter fatebitur illos differre toto genere, & plus etiam quàm genere.

Apologia

R vel d
pfer
te e
tota
ea in
drea
bis à
E
caro
tur r
Petr
Dei
cut d
cōm
tate
D
min
tion
mur
hom
tur,
aug
uinc
tius
ima

Apologia Bezae.

RVR SVM in meo recitando argu-
mento vel tu aliquid hinc omiffi
vel certè qui tuas refponfiones defcrip-
ferunt. Addidi enim prætermiffū abs
te epithetum ESSENTIALEM in quo
totavis argumenti posita est. An autè
ea in re fecerim Brentio & Iacobo An-
dreæ iniuriam, age ex ipforummet ver-
bis à me toties prolatis diiudicetur.

Ex isto Euangelistæ dicto, Verbum *Brentio*
caro factum est, quod de Christo dicitur *fol. 40.*
non de Petro, discrimen Christi & *Recogni-*
Petri in eo statuendum est, quòd filius *tions, &*
Dei etsi sua essentia implet Petrum si- *deinceps.*
cut & hominem Christum, non tamen
cōmunicat Petro omnes suas proprie-
tates, sed tantū nonnullas.

Discrimē inter Christū & alios ho- *Pag. 63.*
mines non constat propriè in habita-
tione filij Dei in filio hominis, sed com-
municatione proprietatū quibus filius
hominis ab inhabitante filio Dei orna-
tur, vt humana natura sit receptaculum
augustissimum omnium celestium & di-
uinorū beneficiorum. Hæc igitur Bren-
tius, Andreas verò sic scribit. Non est
imaginanda aut fingenda alia Dei in
b.ij

*In disputa-
tione de
maiestate
hominis
Christi the-
si 20.*

Christo, quàm in creaturis reliquis om-
nib⁹, quoad *ἐστὶν*, diuinitatis præsenti-
quæ ut in creaturis *ἐκπεφύκει* discernitur,
quòd alia in aliis agat & operetur : ita
in Christum tota effunditur, ut iam ex-
tra ipsum nihil, sed in homine & per
hominem Christum omnia in omnibus
operetur.

Thefi 21.

Atque hæc est communicatio pleni-
tudinis omnis deitatis, de qua loquitur
Apostolus Coloss. I.

*Apologia
ad theses
Ingolsta-
dianas
pag. 19.*

Apostolus per formam Dei, secundum
quam Christus dicitur æqualis Deo
intellexit dona in ipsam carnem assump-
tam realiter effusa.

pag. 24.

Res omnes à Deo substantialiter
sustentantur.

pag. 25.

Homo Christus dicitur Deus, non
quia Deus sit in ipso (q̄ in omnib. crea-
turis est, non modò natura, sed etiã se-
cundum substantias) sed quia in assump-
tione carnis dedit huic homini omnem
potestatem in celo, & in terra & com-
municauit ei omnia dona, &c.

ibidem.

Diuinitas hominis Christi non est
illa *ὑποστάσις*, & æterna cum Patre & sã-
cto Spiritu essentia communis, sed cõ-
municata à secunda hypostasi. Et v

vno verbo dicam, quum hominem esse Deum dicimus, nihil aliud intelligimus, quàm quòd homo ad dextram Dei sedeat. Nam carnem assumere in Deum, nihil aliud est quàm omnē suam plenitudinem ei communicare.

Inter inhabitationem Dei in sanctis, *Pag. 37.* & in Christo hoc vnum est discrimen, quòd sanctis distribuat sua dona dimēsa, Christo autem immensa.

Christus homo hoc habet commu- *Pag. 38.* ne cum omnibus sanctis, quòd cum eo Deus personaliter fuit vnitus.

At cōtrà Lutherus in quadā concione. Quòd Christus in forma Dei fuisse prædicatur, certè diuinitatē indicat, itē quòd se exinaniuisse dicitur: porrò inanitio & serui forma, quid aliud quàm humanitatem testantur?

Hæc igitur illi, quibus vides eos aperte ista testari Deitatis Christi sine formæ Dei appellatione non ipsum *λογον*, sed eius donorum effusionem in carnem assumptam significari, quod merè Nestorianum est.

Deum non aliter esse in Christo, quàm in omnibus creaturis, quod & ipsum est Nestorianum.

Deum esse in omnibus creaturis etiam secundum substantias, quod est merum Manicheorum delirium, & cum illis superioribus est prorsus ἀσύστατον.

Personalem unionem Dei & hominis in Christo esse communem omnibus sanctis: & hoc V N V M esse discrimen inhabitationis Dei in sanctis, quod sanctis distribuat sua dona dimensa, Christo autem immensa.

An nō hoc est verò, Pappe, dicere personalem unionem Deitatis τὸ λόγῳ in Christo differre ab inhabitatione Dei in sanctis (quam isti quoque personalem unionem esse volunt) non καὶ γένος sed καὶ πλέον? Si hæc fortè tam monstrum & in Ecclesia Dei intolerabilia probas, quo te loco haberi decet? Si verò damnas (quod te, re tota diligentius expensa, facturum spero) vide quaeso, cuius causæ & quorum hominum patrocinium susceperis.

Sed & aliud habeo quod in hac tua responsione desiderem. Scis enim verbum communicationis in hoc argumento ambiguum esse, utpote, quod ad unionis cōsequentia effecta referri possit, quàm ad ipsam unionem quum hic
agamur

aga
stat
vn
bita
reb
vt p
ip
de q
mun
omn
quid
audi
viue
vate
uis e
huc
accip
um v
ce, c
drea
res o
ipso
sto p
quid

P
com

agamus de ipsa τὸ λόγου vnione hypostatica cum carne. Vocabulum autem vnionis et si Iacobus Andreas non dubitat vsurpare de Dei in sanctis, imò in rebus omnibus inhabitatione differēs, vt paulò antè citauī, mallē tamē te illā ipsam vocem vnionis vsurpare. Deinde quale etiam istud est? Deitatem cōmunicari reb⁹ omnibus? Deitatem res omnes creasse & redemiisse? Nam ego quidem ista portenta nunquam adhuc audieram, quamuis omnia in Deo esse, viuere & moueri, ipsi quoq; prophetae viderint, atque adeo omnia Iouis esse plena dixerint. Istud verò *Deum huc vsque res omnes sustentare* si tu accipis vt de virtute illa rerum omnium vt creatrice, ita quoq; conseruatrice, concedo. Sin verò cum Iacobo Andrea substantialiter, id est, hypostaticè res omnes à Deo sustentari vis, mox à te ipso & tuo Andrea dissētis, quum Christo postea vni personalem vnionē, & id quidem rectè & orthodoxè, vendicas.

Quartum Argumentum Bezae.

PROPRIETATES Dei sūt propria quarto modo. Ergo non possūt communicari alicui creaturæ: alioquin
b. iij.

non essent proprię, sed communes, & Deus spoliaretur sua gloria.

Responsio Pappi.

NE c o consequentiam: Siquidem illę proprietates humanitati Christi communicari dicuntur non eodem modo quo ipsi diuinitati, sed aliter. Nā quū diuinitas eas habeat per naturam, humanitas earum particeps est per gratiam, quo modo etiam ipsa filij Dei essentia communicatur.

Apologia Bezae

A G N O S C O Iacobi Andreae Strompham, qui hæc Augustini verba eludens: *Non est consequens ut quod in Deo est, ita sit ubique ut Deus: Augustinus non negat* (inquit) *humanitatem Christi ubiq; esse, sed negat eo modo ubique esse quo est ubique diuinitas*, Quasi verò Augustino aut cuiquā ante Brentium alij venerit in mentem ei natura, quæ sublata circūscriptione nusquam sit, imò ne sit quidem, aliquem ubiquitatis modū tribuere. Sic tu quoque argumentum nostrū eludis, negās, quod tamen negari iure non potest, propriū quarto modo definire esse proprium, etiamsi alteri communicetur, modo

non

non eadem ratione cōmunicetur, quæ
est alteri proprium: ac proinde mane-
re deitatis suas proprietates, quamvis af-
sumptæ carni communicentur, quoniā
propriæ sunt deitati per naturam, fiat
autem particeps earum humanitas per
gratiam. Sed quis tibi concedet (exem-
pli gratia) si quis fundum hæreditario
iure possidens, alium liberaliter admi-
ferit in communē illius possessionem,
fundum vni antea proprium idcirco
non euadere communem, quoniam il-
lius quidem sit hæreditario iure, alte-
rius verò ex gratuito beneficio? Nam
certè non communicationis modus,
sed eiusdē rei communicatio qualiscū-
que facit vt proprium euadat commu-
ne. Deinde quānam erit proprium
quarto modo quod soli cuiuspiam non
competit, quocunque modo non com-
petat? Præterea nihil istorum, vt opi-
nor, negabis, omnia videlicet Dei attri-
buta esse quidem in ipso essentialia, at-
que adeò Deum ipsum, sed quod ad res
extra Deum positas attinet, magnum
tamen esse inter hæc discrimen: & quū
sit quædam analogiæ species inter De-
um creantem & ipsius opera, sicut in

rebus creatis substantiam illarum ac deinceps earum accidentia consideramus, sic in Deo attributa quædam nobis quodammodo ipsammet eius essentiam cogitandâ sic proponere, vt nulla ratione sint illis creatis rebus communicabilia, veluti seipso esse, æternum, immensum, simplicissimum esse: quædâ verò veluti quarundâ qualitatum speciem in Deo nobis representare, nempe bonum, iustum, misericordem esse, quæ analogica quadam homonymia rebus creatis non vt essentiæ, sed vt qualitates per accidens attribuantur. His autē positis, necesse est vt quæ dicis per gratiam humanitati assumptæ communicari, vel ad prius, vel ad posterius attributorum genus referas, quoniam ad vtrumque non potes. Quod si ad posteriora referas, quum disertè dicas sic ipsâ filij essentiâ communicari, vt eius proprietates, sequetur velle te cum Brenzio, vel cum Nestorio potius, Christum esse Deum per accidens, id est, non natura Deum, sed donis excellentissimè in carnem effusis, cæteris sanctis esse diuiniorum: quod dogma, vt emolliret Iacobus Andreas, excogit-

gitau
dicer
per a
inue
sancti
que
rum
est
us a
nus
Tur
vni
cuic
tibu
in i
prio
cæ
alla
me
ma

S
est
qu
dis
se
se

gitavit scilicet *σφδν σαρκινόν*, quum diceret *unitam esse carni Deitatem quasi per accidens*. Sed ubinam istud *Quasi* inuenerit, qui disertè scribit *Deum cū sanctis omnibus personaliter unitum, neque Deitatem Christi esse σφδν, sed donorum omnium plenissimam effusionem, id est verè accidentariam?* Quòd si ad prius attributorum merè essentialium genus id referas, præuaricaris profectò. Tum enim communicationis nomine vnionem intelliges, quæ quum saluis cuique naturæ essentialibus proprietatibus facta fuisse intelligatur, non iam in ipsam humanitatē fuerint illæ proprietates effusæ: ac proinde hypostaticæ vnionis definitionem à Brentianis allatam prorsus euerteris, atque adeo meum argumentum prorsus confirmaris.

Quintum Argumentum Bezae.

SI proprietates diuinitatis communicatæ sunt humanæ naturæ. Ergo est æterna & infinita, vel coguntur aliquas proprietates excipere, & à seipsis dissentire, quum videlicet antea dixissent omnes proprietates humanitati esse communicatas.

Responsio Pappi.

NEGO consequentiam. Non enim dicimus has proprietates humanæ naturæ per se & separatim consideratae communicatas esse, sed in concreto, homini Christo, quatenus videlicet personaliter vnitus est filio Dei. Et hac ratione non absurdum est dicere etiam hominem Christum esse æternum, infinitum, omnipotentem & omnipræsentem &c. quia vna est subsistentia personæ & ὑπόστασις cum filio, qui æternus est, infinitus, omnipotens, omniscius, omnisapiens, & omnipræsens. Animaduertendum tamen hic est, ne ideò tantum Christum omnipotentem & æternum esse dicamus, quia ipsius diuinitas talis est, sed etiam secundum humanitatem, verè (suo modo) talis dici debet: non quatenus est humanitas per se & absolutè considerata, sed quatenus, vt diximus, assumpta est à deitate in vnionem personæ.

Apologia Bezae.

ATQVI tam necesse est, vt cui cōmunicata est in sese, siue essentialis siue accidentalis Infinitas, sit ac dicatur

tur in
se cui
turan
id ma
merio
rum c
taten
ωδν,
quan
men
quā
hypo
re C
mun
verbi
post
Chri
abs t
Vos
ne d
natu
tiam
efful
vest
cedi
crea
men
ate

tur infinita, quàm necesse est album esse cui impertita est albedo, siue per naturam, siue per gratiam id fiat: neque id magis inficiari potes, quàm solem meridie non lucere. Eos autem quorum dogmati patrocinaris, per diuinitatem Christi non intelligere illam ἐπι-
ωδή, qua λόγος Deus est: sed dona quamuis supra omnem mensuram, tamen non aliter in Christi humanitatē, quàm in cæteros sanctos effusa, ideoq. hypostaticam vnionem in genere facere Christo cum omnibus sanctis communem, paulò antè prolatis ipsorum verbis ostendimus. Itaque quum ad hypostaticam vnionem refugis tanquam Christo propriam, non vides causam abs te prodi, quam tuendam suscepisti? Vos autem postquā sine vlla exceptione dixistis OMNIA quæ deitatis per naturam propria sunt, realiter per gratiam fuisse in humanitatem assumptā effusa: cogi tamen aliqua excipere ex vestro ipsorum testimonio liquet. Cōceditis enim humanitatem Christi esse creatam, neque infinitam, neque imensam. Ergo neque ἀντεπία, neque æternitas principio carens, neque in-

finitas, neque immensitas illi communicata fuerit, quas tamen esse Deitatis proprietates inficiari non potestis. Aliquas igitur vos excipere ac proinde à vestra ipsorum sententia desciscere fateamini necesse est. Age tamen, expendamus quod sit responsionis tuæ momentum. Negas humanitatem à nobis dici æternam, infinitam, omnipotentem, omnipræsentem, etiam si dicatis omnes deitatis proprietates illi esse communicatas. Cedò quamobrem? *Quoniam* (inquis) *non dicimus communicatas esse humanitati per se & separatim considerate, sed in concreto homini Christo, quatenus unitus est filio Dei, qua ratione nihil prohibet dici etiam Christum hominem esse æternum, infinitum, omnipotentem &c.* Rectè profectò si paulò apertiùs loquereris, & hoc ipsum quod respondes paulò meliùs intelligeres.

Nam, quæso, quid sibi vult istud, NON PER SE? *Idem*, inquis, *quod NON SEPARATIM.* Ergo discedis à Brentianis, qui quum (vt paulò antè ostendimus) disertè scribant *Deum non aliter inesse Christo homini secundum verbi &c. etiam quam reliquis sanctis, imò unitum esse*

Deum

Deum
tias, n
sentia
vt cur
bo in
bus cõ
respon
duo Se
quate
Dei &
sum Ia
nobisc
Luthe
tu dici
poten
hæc ip
vt tu n
imper
faciunt
opera e
tur illo
argui c
esse on
siderat
se atq;
ctos ill
autem
vbi fin

Deum rebus omnibus secundum subsistentias, necesse est ut vel ab ipsis aperte dissentias, (quod si facis, rectè facis) vel ut cum illis hominem separatim à verbo in Christi persona, ut in reliquis rebus cōsideres, ac proinde nobis hoc tuo responso illudas. Deinde quum hæc duo *Separatim considerari, & Considerari quatenus est una subsistentia personæ filij Dei & hōis*, inter se opponis, nōne rursum Iacobum Andream ut Nestorianū nobiscum coarguis? Deinde quid D. Luthero fiet, qui hoc sentientes quod tu dicis, hominem videlicet esse omnipotentem, imperitos vocat? Eius enim hæc ipsa sunt verba in concione quadā, ut tu minimè ignoras. *Quidam*, inquit, *imperiti omnipotentem in Christo hominē faciunt permiscentes duas naturas atque opera eorum parum prudenter*. Audis igitur illos à Luthero ut Eutychianos coargui qui Christum statuunt hominem esse omnipotentem? *Per se*, inquires, *cōsideratū*. Atqui à Brētianis non nisi per se atq; adeò separatim ut reliquos sanctos illum considerari docuimus. Res autem ita se habet, ut te quoque spero, ubi sine præiudicio istam causā diligēs.

tius expendere, facile iudicaturum.
 Cōcreta nomina Dei & Hominis sepe
 nō ipsas naturas, sed personā declarant,
 idque vel distinctè, vt si dicam, *Deus*
verbum factus est caro, & Christus homo
est ex semine Dauidis, in quo dicendi ge-
 nere Deus & Homo καὶ τὸ αὐτό, id est, in
 sese & sui ipsius ratione habita conside-
 rant distinctè. Verbū enim ipsum factū
 est caro, vt loquitur Damascenus, ad
 suam subsistentiam carne reducta, &
 Christus homo est in semetipso ex Da-
 uidis semine: vel ὅλως, id est, ita vt totā
 coniunctim consideratam personam
 quamuis ab altera tantū natura de-
 nominatam designet, cuius generis du-
 plices sunt attributiones. Nam ἀπὸ πᾶ-
 λείσιν ματα πῶν ἐνεργειῶν, id est, ipsarum o-
 perationum effecta quamuis à duplici
 operatione, eaq; distinctè in duabus na-
 turis considerata promanent, tamē to-
 ti personæ vt subiecto tribuuntur pro-
 pter μετὰ ἑαυτῶν, id est, mutuam cōmea-
 tionem, quæ est hypostaticæ vnitionis
 effectum. Sic dicitur Vnus esse media-
 tor homo Christus Iesus: Mediator
 enim est Christus ὅλως quamuis ab al-
 tera tantū natura homo nominatus,
 &

& De
 te ve
 anim
 pertu
 aditu
 tio in
 nere,
 altera
 nom
 natur
 quam
 turari
 sona,
 creto
 licet v
 mine
 αὐτὸς οὐ
 thero
 gellat
 πῶν ap
 rix (V
 crucifi
 esset i
 ferè co
 do. C
 statica
 nem ip
 secus (

& Deitate quidem diuina, humanitate vero humana peragente, quod non animaduertens Stancarus Ecclesiam perturbauit & Arrianis atq. Tritheitis aditum aperuit. Altera autem attributio in eodem illo posteriore dicendi genere, quo videlicet persona Christi ab altera tantum natura in concreto denominatur, ea est qua vel proprietates naturarum essentialia vel earum ἐνεργείαι, quamuis re ipsa subiecta suarum naturarum non egredientes, de Christi persona, ab altera diuersa natura in concreto denominata, dicuntur, sic videlicet ut humana de Deo, diuina de homine prædicetur, quod Damascenus ἀντίδοσις vocat, immeritissimè à D. Luthero, illam certè non intelligente, flagellatâ, plerique verò νοινωvίαν ἰδωv μαvτων appellant, veluti quum Deum gloriæ (Verbum videlicet) dicimus fuisse crucifixum, & hominē Christum, quum esset in terris, fuisse in cælo, qua in re ferè consistit nostræ controuersię cardo. Quoniam enim Brentiani hypostaticam vnionem definiūt reali in carnem ipsam Deitatis proprietatū haud secus (quamuis absque mensura) quāna

in cæteras res creatas effusione, vt paulò antè ostendimus, consequitur ipsos velle proprietates diuinas homini tanquam subiecto per gratiam inhærere, quum non aliter cæteris rebus creatis insint, quod dogma apertissimè ex hæresi Nestoriana quod ad ipsas naturas, ex Eutychiana quod ad proprietatum essentialem effusionem attinet constatum Kemnitius quum ingenuè refellere debuerit, obtegere tamen *περιχαρῆσεως* nomine & igniti carbonis opposita similitudine studet. Tu verò si quid sit istud *καὶ τὸ αὐτὸ* satis intelligis, rectius profectò sentis, quod sic facillimè cognoueris. Primum circumspecte quar-
nam ista diuina sint quæ homini assumpto, & quænam humana Deo Verbo tribuantur. Omniâne? Omnia certe sine vlla prorsus exceptione. Quamobrem? quia tota Deitas naturam humanam totam assumpsit. Itaque ὁ λόγος τὸ verè dicetur creatus, conceptus, passus, mortuus, sepultus, excitatus à mortuis, quàm homo iste æternus, immensus, omnipotens, omnipræsens, omniscius denique, vt vno verbo omnia complectar, vnigenitus ille Dei Filius

contra

con
liter
quit
liter
obr
Dei
hum
diui
tur
quã
excip
care
& ex
dicar
tiam
dicin
tribu
alter
man
mur
ne de
nihil
his h
bui d
mus
vel c
non
illud

contra Nestorium. Num verò essentialiter aut potius accidentaliter vel, ut loquitur Iacobus Andreas, quasi essentialiter? Imò prorsus essentialiter. Quamobrem? quoniam ipsamet essentialis Deitas in Verbi hypostasi essentialem humanam naturam totā (ut pote quæ diuidi non possit) assumpsit. Ecce igitur plus vobis etiam multò largimur, quàm postuletis. Vos enim cogimini excipere *αὐτοῦ*, aternitatē principio carentem, infinitatem & immensitatē & ex consequenti profectò, (quicquid dicatis) omniscientiam & omnipresenciam. At nos nihil prorsus Dei esse dicimus, quod homini assumpto non tribuatur. Vos itidem *ἐκείνου* ex altera parte, qua videlicet diuinis humana tribuuntur, debilitatis. Nos fate-mur quidem in hac hypostatica vnione dominari naturam assumentem, sed nihilominus pari prorsus ratione diuinis humana atque humanis diuina tribui docemus. Quæ in re igitur dissidemus? nempe in eo quòd istud *καὶ ὁ αὐτὸς* vel certè non intelligere potestis, vel non rectè explicare. Video enim vos illud accipere interdum pro PER SE,
c.ij.

id est, suapte vi & natura : quo sensu dixisti paulò antè humanitatem habere proprietates diuinitatis non per naturam, sed per gratiam & ex dono Dei. Interdū autem (vt hoc loco) istud PER SE exponitis SEPARATIM, id est (vt istud durius dictum interpreter) scorsim, distinctè, absolutè : quæ acceptio tolerabilis esset, nisi mox illam deprauares, quum id quod de concreto verè, id est, de persona ab altera tantum parte, puta homine denominata dicitur ad abstractum, id est ad naturam ipsam humanitatis accommodas, idque certè superuacaneè, quum humanitas, vt mox dicam, nunquam nisi in sese naturam ipsam hominis declaret. Omnino verò καὶ αὐτὸ in hac disputatione opponitur τῷ καὶ ἄλλο, quorum illud quidem aliquid in semetipso siue quale est in sese siue id ex natura siue per gratiam habeat, istud verò quippiam non in sese sed in alio siue alterius cui adheret respectu, consideratum significat. Sic, exempli causa, credentes dicuntur iusti, ἅπιοι, ἁμαρτοι non in sese, sed in Christo, cui tanquam subiecto inheret iustitia, quæ nobis mysticè cum ipso
per

per fidē vnitis imputatur : quāuis hec
 similitudo ad rem istā prorsus nō qua-
 dret , quoniam credentes non mo-
 dō καὶ ἄλλο, sed etiam καὶ ἄλλον, non
 autem καὶ ἑαυτοὺς iustitia Christi iusti-
 ficantur, in Christo verò non est ἄλλος
 καὶ ἄλλος (quod non vidit Brentius per-
 sonalem vnionem faciens cunctis san-
 ctis communem) sed duntaxat ἄλλο καὶ
 ἄλλο. Cedo igitur qua ratione Homo
 iste Deus est? certè non in sese vllò
 modo sed in Verbo in quo subsistit.
 Item, qua ratione Verbum est homo?
 certè non in sese vllò modo, sed in car-
 ne assumpta. Eadem est autem prorsus
 essentialium quoque proprietatum at-
 tributio, quæ ipsarum essentialium na-
 turarum. Qua ratione igitur homo iste
 est non modò omnipotens, omniscius,
 omnipræsens, verumetiam æternus &
 vnigenitus Dei filius, increatus, infi-
 nitus, immensus, & quicquid est Deus
 Verbum? profectò non in sese (siue sui-
 ipsius respectu siue seorsim siue coniun-
 ctim eum consideres) sed secundum a-
 liud, nempe Verbi in quo subsistit re-
 spectu. Neque vicissim aliter Deus glo-
 riæ dicitur conceptus ex semine Da-
 c. iij.

uid, natus, passus, mortuus, sepultus, sanctitatus à mortuis, & quicquid homo est: quòd si agnoscere in animum inducas (quid autem est ista veritate apertius) ecce, mi Pappe, pax erit Ecclesiis reddita, omnibusque sublati contentionibus calum terramque exhilarabimus. Nam quod addis *Christum dicendum esse omnipotentem & aeternum etiam quod ad humanitatem attinet, non tamen, inquis, absolute consideratam, sed quatenus est assumpta*, credo tibi ipsi, ubi attentius quid hoc rei sit dispexeris, displiciturum: imò etiam futurum ut à te hac in re aliquatenus ij ipsi dislētiant, quibus videri vis patrocinari. Obsecro enim, quid est humanitas nisi ipsa in sese humana natura? quid est Deitas Christi nisi Verbi hypostasis, in sese considerata? Euolve sacras literas, consule omnes omnium ætatum interpretes, consule denique teipsum absque præiudicio, & fateberis, quales res sunt in sese absolute, tales appellatiuis abstractis nominibus significari, & alioquin nihil in appellandis rebus certū & statutum fore. Quid verò? si humanitas non absolute considerata, sed quatenus

al-

assun
cur
psit
exer
Mu
tych
quid
fuisse
infr
Mul
assun
Cor
tatib
prop
tur)
untu
effu
hum
cete
tialo
Nec
finit
te o
que
nat
acc
dica
mo

assumpta est, æterna est (vt tu scribis)
cur non itidem Deitas in ea quã assump-
sit natura dicetur nata, passa, mortua,
excitata? quod etiam audio Andream
Musculum disertè profiteri, vt iam Eu-
tychianissimum eiurare non possit? Scio
quid respōdeatis, nempe Deitatem nō
fuisse affectam in sese carnis assumptæ
infirmirate, (quod tamen apertè dicit
Musculus) sed humanitatem contrā
assumptam fuisse in maiestatem diuinā.
Concedo, saluis cuique nature proprie-
tatibus. Sed quid hoc ad rem? Nam
proprietates (vt ipse Kemnitius fate-
tur) neutrius naturæ subiecta egredi-
untur. Itaque non magis dici potest
effusa mortalitas in Deitatem, quàm in
humanitatem *ἀνθρώπινα*, & infinitas, ac
cæteræ proprietates vsque adeo essen-
tiales vt accidere nulli subiecto possint.
Nec enim magis potest aliquid fieri in-
finitum (cohæret autem cum infinita-
te omnipræsentia necessario perpetuō-
que nexu, sicut circumscriptio cum
natura finita) quàm aliquid fieri Deus
accidentalis. Audi, quæso, Pappæ, quid
dicat Damascenus lib. 3. cap. 3. quo ne-
mo accuratiùs hanc quæstionem ex-
c. iij.

plicauit. *Quomodo, inquit, natura quæ una est, contrarias essentialis proprietates in sese receperit? Vides damnari realem effusionem Brentij. Quis enim fieri potest, ut eadem natura secundum idem creata sit & increata, mortalis & immortalis, circumscripta & incircumscripta? Quid est autem SECUNDVM IDEM aliud, quàm quod dicim⁹, in eodē subiecto? Nam alioqui natura hominis est simul & mortalis & immortalis, sed illud quidem secundum corpus, istud verò secundum animam. At in Christo illæ proprietates oppositæ secundum duas diuersas naturas dicuntur, ideoq; vni & eidē nature in sese vt in subiecto cōuenire nullo modo possūt. Relinquitur ergo proprietates essentialis rectè quidem permutari in concreto propter gratiam vñionis, sed κατ' αλλο non κατ' αὐτό: in abstractas verò nominibus tam falsam esse hanc enuntiationem, *Humanitas est æterna vel omnipotens in Deitate*, quàm si diceres, *Humanitas est Deitas in Deitate*. & tam impium esse dicere *Deitatem esse creatam aut circumscriptam in assumpta humanitate*, quàm *Deitatem esse humanitatem in assumpta humanitate*.*

Causa

Causa
Dama
human
natur
nomin
de hyp
bet rec
perfor
mo vo

D
mani
hum
uit ex
carne

P
man
ptan
sed t
quo
natu
dem
man
enin
sepa

Causa est, quoniam vt ait rectè idem Damascenus lib. 3. cap. 4. *Deitatis & humanitatis nomina ipsas substantias siue naturas representant: Dei verò & hominis nomina modo de naturis dicuntur, modo de hypostasi, illo quod partis rationem habet recipiente nomen totius*, veluti quum persona ipsa Christi vel Deus vel homo vocatur.

Sextum Argumentum Beza.

DEITAS Christi omnia quidem agit in humanitate, & non ab humanitate separata, sed tamen non per humanitatem: vt corpus suum excitauit ex morte, diuina sua virtute, nō per carnem vel humanitatem suam.

Responsio Pappi.

PRIMUM si Deitas Christi aliquid agit nō conscia aut socia humanitate, sequitur humanitatē assumptam esse non in totam filij Deitatem, sed tantum in partem eius aliquam, de quo alibi plura diximus. Deinde duæ naturæ in Christo ne in ipsa morte quidem separatae fuerunt ab inuicem: sed mansit earum vnio hypostatica. Licet enim corpus ipsius ab anima tum verè separatum fuit, tamen anima, præstan-

trōr videlicet humanitate, ſemper perſonaliter cum filio Dei fuit vnita. Cum anima ſua igitur & per animam quoque diuina ſua virtute Chriſtus corpus ſui ex morte reſulcitauit.

Apologia Bezae.

SI C V T effuſio realis eſſentialium proprietatū extra ſua ſubiecta merus eſt Eutichianiſmus : ita quum hypſtaticam vnionem ex eo definitis quòd Verbum agat omnia per humanitatem aſſumptam mihi quidem vide mini manifeſtè tranſire in Monophyſitarū & Monothelitarum caſtra. Mutuus enim eſt & inſeparabilis nexus naturarum cum eſſentialibus ſuis proprietatibus & earundem energiis. Itaque ſicut duas naturas quarum vna non eſt altera, ſed alteri hypſtaticè vnita, ſic earundem & proprietates eſſentiales & energias abſque vlla trāſfuſione aliarum in alias diſtinctè ſeruari neceſſe eſt, Deitate videlicet diuina, humanitate verò humana peragēte, quamuis ἀποπελάσματα ſint toti perſonæ communia tum propter vnionem tum propter co-operationē ipſarum naturarum. Co-operationem autem intellige, non quòd

vna

vna eademque sit vtriusque energia,
 sed quòd ad vnicum ἀποτελεσμα con-
 currant distincte singularum naturarū
 actiones. Exemplo sit excitatio Lazari
 à mortuis. Ad hoc opus concurrunt
 actio Deitatis propria, nempe repetita
 connexio animæ Lazari cum eiusdem
 corpore, deinde actio humanitatis tum
 secundum animam (cogitauit enim &
 voluit anima Christi q̄ faciebat Dei-
 tas) tum secundum corpus, clamante
 lingua, Lazare veni foras. Sic sanata est
 hæmorroïssa corporis Christi contra-
 ctu, quāuis propria fuerit Deitatis actio
 sanguinem illius sistere. Cuiusmodi alia
 multa à Damasceno pulchrè explican-
 tur li. 3. c. 15. Sed & aliud considerandū
 arbitror nempe sicut actiones ipsę na-
 turarum distinctæ sunt, ita etiam actio-
 nes quædam esse singularum naturarū
 simplices & nudas: vt exempli gratia,
 νόημα, id est, prima mentis conceptio est
 nuda iesus mentis actio, quā si sermone
 cuipiā declararet, tunc est actio non sim-
 plex, sed ob admotā corporis actionē
 cōposita. Sic in verbo ppriæ sūt & vni
 Deitati sigilatim consideratae immanen-
 tes actiones simplices quas si per huma-
 vna

nitatē fieri dicas, non minus pecces quam si humanitatem in ipsam Deitatem conuertras. Christus certē ut pote verus Deus Patri ὁμοῦστος, nec effusus duntaxat in carnem donis sicut & reliqui sancti, ut vult Iacobus Andreas, sed verus ὁσιώδης, nouerat quid in cordibus hominum lateret, vidit absentem Nathanaelem, omnia habuit sibi praesentia Patri semper cooperatus est in mundi gubernatione: num, quaesō, per humanitatem, quanuis non sine humanitate, id est, Deitate ab humanitate non separata? Quod si quid in istis operata est humanitas cum Deitate, humanitas potius per Deitatem operata fuerit, quam per humanitatem deitas, ut vestra ἀνεγλογία nullo modo sit in istis quae commemorauī, tolerabilis, nisi dicere malitis animam per oculum, quam oculum per animam videre. Rectē igitur dixi & dico τὸν λόγον non omnia fecisse per humanitatem. Tu verō ut hoc eluderet dicere maluisti *Non conscia aut sociā humanitate*, quae verba non possum ego coniecere quomodo sis explicaturus, nisi quod existimo te prius illud ad Πρωτόν, posterius ad ὑπόθεσιν ipsam accommo-

moda
Verb
nitas
tatis
mani
dum
tate
quoc
entia
ter il
videl
to an
tia fi
brof
dus
tur
de r
D. I
pta
tali
Luc
Fin
fide
loq
hon
tia
pos
ciu

modatarum, vt videlicet nihil scierit Verbum quod non simul scierit humanitas ipsius, neque sit vllum opus Deitatis in quo non sit ipsa cooperata humanitas. Istud verò cuiusmodi sit agendum sigillatim expendamus. De societate quid nobis videatur iam diximus, quod expectabo dum refutes. De scientia non ignoro quid nonnulli, ac inter illos Damascenus, senserint quasi videlicet ab ipso conceptionis momento anima Christi perfectissima sapientia fuerit prædita, quod tamen Ambrosius rectè negauit, quem Lombardus frustra in partes suas trahere conatur. Ne verò diutius aut pluribus ea de re vobiscum contendam, ecce tibi D. Lutheri verba ex accuratissimè scripta concione in Dominicum diem natali Christi proximum, in hæc uerba Luc 2. 51. Puer autem crescebat & c. *Finxerunt, inquit, argutuli quidam nouū fidei articulum, Christum in instanti, vt loquūtur, conceptionis suæ etiam secundum hominem fuisse plenum Spiritu & sapientia, adeo vt nihil prorsus in ipsum potuerit postea quouis modo immitti, quasi anima eius fuerit in modum vtrius, quem ita im-*

pleas ut nihil prater ea queat in se recipere. Nesciunt planè isti & quid loquuntur & quid affirmant. Et mox. Amplectamur igitur verba Euangelistæ, & ea quàm simplicissimè de Christi humanitate intelligamus quæ Deitatis instrumentum & veluti domus quædam fuit, plena semper spiritu Dei. At is non semper eam similiter mouit, sed alia atque alia ratione secundum diuersitatem negotiorum & occasionum rem Patris agendi. Ita, licet nunquam ei absuerit Spiritus Sanctus, sicut corpus eius per incrementa temporis succrescebat, & rationis usus quotidie reddebatur auctior pro modo nature, ut & aliis hominibus euenit, ita & Spiritus continuò penitus illi sese immisit, mouitque illum pro ætatis ratione potētius & ad plura. Neque enim figmentum est quod Lucas ait, Corroborabatur spiritu, sed ut verba sonant ita simplicissimè quoque res euenit, ut quantum accessit ætatis, tantum & magnitudinis, quantum, verò magnitudinis, tantum & rationis, utq; ratione auctior, ita & spiritu euasit robustior & sapientia plenior coram Deo in seipso, & coram hominibus: neque hæc verba opus habent alia glossa, sed hæc huius loci naturalis in-

telligi

telligi
est. Et
omnes
ne, spir
se habet
lud præ
Christu
stum ad
cum te
menta
aliis,
diuinu
Hoc pa
modo
subtile
quem
oppo
effusi
prop
omne
tionis
respo
Tran
tere
egit
hum
tam
fuit

eciperetur & sine periculo & Christiana
est. Et mox. Quum sit ita comparatum ut
omnes homines augeantur corpore, ratio-
ne, spiritu & sapientia, neque sit qui aliter
se habeat, voluit Lucas hic de Christo il-
lud predicare, quod Paulus scripsit Phil. 2.
Christum se inaniuisse &c. nempe Chri-
stum ad eundem modum sese habuisse, &
cum tempore etiam aliarum rerum incre-
menta accepisse, sed accepisse prestantius
aliis, eo quod ingenio fuerit nobilior &
divinis dotibus opulentiùs aliis ornatus.
Hoc pacto nihil erit difficile in verbis Lucae,
modo arceantur argumentorum istorum
subtiles nugæ. Audis, Pappe, Lutherum,
quem vnum omnibus quoties libuit,
opponitis, figmentum Maiestaticum,
effusionem realem omnium Deitatis
proprietas in carnem, operationes
omnes per humanitatem ab incarna-
tionis momento, tuum denique hoc
responsum ex professio damnantem?
Transige igitur cum illo, aut potius fa-
tere cum veritate, etiam si non omnia
egit Christi Deitas conscia aut socia
humanitate, non tamen propterea to-
tam humanitatem à tota Deitate as-
sumptam non fuisse, quod certè cogi-

tare debueras non minus valdè absurdū esse, quàm si diceres totam Deitatem non assumpsisse totum corpus, quoniam pedibus non videat vt oculis. Quinetiam, quæso, quum tu, veritus ne alioqui hypostatica vnio dissoluatur, contendis humanitatem fuisse sociam & consociam omnium Deitatis actionū, quid obsecro per humanitatem intelligis? animam profectò quū de scientia quæritur, quia scientiæ subiectum non est corpus. Age igitur si rectè argumentatus es, cur non rectè quoque concludero, vel non assumptū fuisse corpus à Verbo, vel corpore quoque Christum omnia sciuisse & cognouisse? Sed hoc te fefellit, quòd cum Iacobo Andrea assumptionem carnis à Verbo factam pro effusione donorum accipis (quum non aliter possis partem Deitatis interpretari) id est, vnionem ipsam pro eius effectu, siue, vt in scholis loquuntur, gratiam vnionis per quam homo sustentatur in Verbo, cum gratia habituali, id est, donis à Verbo in ipsam carnem effusis, permisceas, quæ sanè dona etsi tanta sunt quanta in vllam rem creatam conferri, & immitti possunt.

possunt
tiam
men,
non
ipsi
vt vid
vox i
se exa
uinita
sentia
gloria
D. Lu
falsè i
figme
niscie
pride
verbis
in Ch
duas
dente
quem
affec
hanc
repo
C
vnio
fion
qua

possunt, adeo ut nomen habeat, hac etiam ratione Christus supra omne nomen, nihilominus tamen infinita esse non magis possunt, quàm humanitas ipsi Deitati secundum *ῥοίαν* exequari, ut videatur non satis posse reprehendi vox illa Brentianorum, qua inquirunt se exæquare humanitatem Christi diuinitati non *ῥοίᾳ*, sed *ἐξουσίᾳ*: non essentia, sed potentia: non natura, sed gloria: non substantia, sed maiestate. D. Lutherus quidem certè non minus falsè istud Omnipotentiae carni insitæ figmentum, quàm alterum illud Omniscentiae deridet, alia concione iam pridem edita, & iam antea citata his verbis, *Imperiti quidam omnipotentem in Christo hominem faciunt, permiscentes duas naturas & opera earum parum prudenter.* Hæc ille, rectè sanè sentiens, quem non excusauit, sed graui probro affecit Hamburgensis ille, qui nuper hanc concionem inter Lutheri næuos reposuit, aduersus quosdam scribentis.

Cæterum ut probarem hypostaticam vnionem neque ex proprietatum effusione neq. ex cooperatione naturarum, quales illas esse vultis, definiri oportet:

re, præter nonnulla quibus non respicienda, illud quoque protuleram, quod Verbum dici non possit præstantissimum illud opus resurrectionis per humanitatem suam, sed in humanitate sua, fo-
virtute suæ Deitatis edidisse, quod his ipsius verbis probavi, *potestatem habeo deponendi animam meam & illam accipiendi.* Tu respondes, quod uis separato ab anima corpore, Deum tamen fuisse personaliter cum anima ut potissima humanitatis parte unita ac proinde τὸν λόγον, per animam quod τὸν λόγον corpus suum exitasse. Atque videsis ne in hac responsione multum peccaris. Etenim si existimas Deitatem post corporis ab anima separationem fuisse duntaxat cum anima personaliter unitam, nemo Christianus te feret quoniam altera saltem ex parte hypostaticam unionem dissolueris, quod futurum esset, sepultura Christi nobis vana non esset. Illud autem extra controuersiam est, animam Christi, quando cum corpore ipsius coniuncta fuit, fuisse medium quiddam connectens Deitatem cum assumpto corpore, eadem verò per mortem à corpore suo sepa-

rata, tunc Deitatem fuisse medium vinculum animam suo interuētū cum corpore copulans, quamuis illæ per mortē esset separata: ita ut ante mortē extrema in Christi cōpositione fuerint Deitas & corpus, anima verò medium, post mortem verò Anima & corpus, Deitas verò medium: Deitate tamen & ante & post mortem, humanitatem totam sustentante. Deinde quomodo tandem ista verba, Potestatem habeo deponendi animam meam, responsioni tuæ accommodaris? praterquàm enim quod de altera tantum huius dicti parte, nempe de posteriore respondes, quāuis id quod deponitur & quod rursus accipitur interuenire in ipsa depositione & resumptione sit necesse, quis tamen tibi concesserit deponentem & resumentem agere per illud ipsum, quod deponatur & resumatur, id est, agens agere per ipsum patiens? Quod si etiam istud tibi largirer, Anima, quæso, estne tota humanitas per quam vultis omnia agere Verbi Deitatem? Quod si anima non est à corpore separata, etiam si per illam solum agat interdum Deitas, cur separa-

d.ii.

tam à nobis dices humanitatem à Deitate, nisi fateamur Deitatem quicquid agit agere per humanitatem?

Septimum Argumentum Beza.

HUMANITAS est instrumentum diuinitatis. Sed instrumentum non semper necessario est vnitum efficienti, ita vt quicquid efficiens agit, hoc & cū hoc instrumento, quod illi vnitū, agat, vt patet de fabro & malle-

Responsio Pappi.

VERVM hoc est. Sed S. Scriptura nos docet humanitatem eiusmodi esse instrumentum filij Dei, quod ei personaliter semper sit vnitum. Igitur est manifesta similitudo.

Apologia Beza.

QUONIAM Brentiani hypoteticam vnionem eo coeperunt finire, quod Deitas agat omnia in Christo per humanitatem, obieci illis quod dissoluere nunquam poterunt, abissimum hunc esse parologismum à causa, quod aiunt in scholis, ad causam quoniam instrumentalis causa sit proutque extranea, quod familiaris

plo de
esse d
etum
patro
profe
guat:
Deus
haber
proba
liter i
tiam
omnib
annon

PR
or
Filius
enim c

N
natura
cta, v
tra co
est.

em à De plo declaravi. Tu respondes magnam
 quicqu esse dissimilitudinem, quod ipsum di-
 ctum volui, vt eos redarguerem, quibus
 patrocinaris. Cogita, quęso, an hoc sit
 Beza. proferre quippiā, quod me erroris coar-
 guat: quod sanè si faceres, ita me bene
 strume Deus amet, vt me tibi ad stipulatorem
 rumen haberes. Deinde si eorum dogma
 tum es probas, qui Deitatem scribunt non a-
 lter agit, quod illi liter in Christo secundum subsisten-
 z male tiam vnitam, quā in rebus creatis
 omnibus, considera, quęso, mi Pappę,
 annon tute tibi ipsi repugnes.

Scrip
 em e
 dei, qu
 tum. f

Octauum Argumentum Beza.

PRÆTEREA Deus pater creauit
 omnia per filium, & tamē Pater &
 Filius non sunt vniti hypostaticē. Sunt
 enim diuersę hypostases.

hypot
 runt
 in Ch
 lis qu
 , ab
 umā
 causā
 sit p
 arie

Responsio Pappi.

NIL ad rem, quia scriptura nos
 docet vnionem esse personalem
 naturarum in Christo, quę tam est ar-
 cta, vt neutra aliquid agere possit ex-
 tra consortiū alterius, vt supra dictum
 est.

Apologia Beza.

Hic ille est scopulus in quo te-
plum spero, vbi rem totam dil-
gētius & absque præiudicio inspexerā
falsurum opinor eos ipsos, quos com-
memoras, impingere, qua de re millie
ipsis respondimus. Si Cōmunicationi
vocabulo intelligitis ipsam naturari
vnionem, quum ea talis sit vt proprie-
tates singularum essentielles non egre-
diantur sua subiecta (quod vester quo-
que Kemnitius ingenuè fatetur) non
potes vilo modo vel Deitatis proprie-
tates humanitari, vel humanitatis Dei-
tati aliter attribuire quàm κατ' ἀλλο-
non igitur realiter, nisi personæ siue to-
tius ex duabus naturis compositi re spe-
ctū, quarum tamen alteri duntaxat na-
turæ re ipsa insint. Sin verò Communi-
cationis nomine (quod facere te appa-
ret) non vnionis gratiam intelligis, sed
id quod ex ea vnione consequuta est
in sese humanitas (quam gratiam dixi-
mus in scholis habitualement idcirco vo-
cari & ab illa distingui) primam distin-
guēda fuit homonymia ex disputatio-
nis legibus, ne de vno rogatus de alte-
ro responderes. Deinde tibi proban-
dum

dum
natur
psa de
prietat
per gr
tatem
am. S
bonit
sentia
etiam
omni
non p
ipsum
vt vit
li & e
ab vn
in sui
nunt
cretis
vt sp
aliter
tates
Deit
tiam
pron
Hon
tion
hor

dum esset, quod est prorsus ἀδύνατον,
 naturam aliquam posse ex gratia rei-
 ipsa donari essentialibus alterius pro-
 prietatibus, id est, humanitatem posse
 per gratiā euadere Deitatem siue Dei-
 tatem aliquam existere posse precari-
 am. Stat enim istud, sicut accidentalis
 bonitas, misericordia, charitas ab es-
 sentialibus in res creatas promanat, sic
 etiam infinitatem, omnipotentiam,
 omniscientiā, omnipræsentiā aliquam
 non posse alij vilo modo naturæ, quàm
 ipsimet Deitati inesse, quem scopulum
 ut vitaret Kemnitius pro effusione rea-
 li ἀσελχάπρην substituit, immemor illam
 ab vnione dependere, quæ proprietates
 in suis subiectis retineat, ac proinde e-
 nuntiationes inde profectas solis con-
 cretis conuenire, quæ de realius erit,
 ut spero, dicendi locus. Nam cum ais
 aliter communicari Deitatis proprie-
 tates humanitati, quàm humanitatis
 Deitati, verum esse non potest, si ad gra-
 tiam vnionis referas. Est enim eadem
 prorsus vnione hypostatica Verbum
 Homo, quia Homo Verbum, & qua ra-
 tione filius Dei fuit crucifixus, Filius
 hominis erat etiam in cælo, quum esset

in terris, nempe κατ' ἄλλο, non in sese, quamuis dignior sit natura assumens quàm assumpta. Sin verò ad vnionem effecta referas (vt tu sanè facis) concedimus tibi non fuisse Deitatem ab humanitate affectam, sed humanitatē inenarrabiliter ab vnito sibi verbo super res omnes creatas euectam, sic tamen vt infra illam semper subsidat. Quamuis enim effecta communicabiliū Deitatis attributorū habeat omnia & quidem summè per gratiam quę sunt Deitatis per naturā: tamen ea, quę sunt vni & soli naturę infinitę per se propria, certum est tam esse ἀκωνόνητα, quàm verum est non posse plures esse reipsum infinitates, & Deitatis (vt ita loquar) subiectum nunquam egredi.

Decimum Argumentum Bezae.

CONTROVERSIA de Cœna Domini in eo consistit, quomodo signa, id est, panis & vinum, & resignatę, id est, corpus & sanguis Domini coniungātur: in reliquis enim cōuenire oīb. inter se & nos. Dicit Dominus Beza coniungi hæc sacramentaliter: Lutheranos autem dicere, quòd
coniun-

coniun-
& rea

N
ipsi.
sacra-
lem,
Christi
na, se

S
e
& f
statu
minu
verit
ficut
fa no
facis
ficia
quā
tali
guit
uer
con
cæ

coniungatur corporaliter, essentialiter,
& realiter.

Responsio Pappi.

NOS non minùs dicimus coniun-
ctionem esse sacramentalē, quàm
ipsi. Verùm hoc interest, quòd ipsi suā
sacramentalem explicant per spiritua-
lem, & putant corpus & sanguinem
Christi non verè & realiter esse in Cœ-
na, sed quatenus fide percipiatur.

Apologia Bezae.

SI putas, Pappè, nos sic de rei sa-
cramentalis, id est, ipsius corporis
& sanguinis sacramentali præsentia
statuere, ut si fide percipiatur, adsit, sin
minùs absit, quasi videlicet Sacramenti
veritas à fide accedentium promanet,
sicut etiā Sorbonicus Theologus Spen-
sa nos est calumniatus, iniuriam nobis
facis. Scito igitur nunquam nos esse in-
ficiatos Christum in cœna tã verè sese,
quàm ipsa symbola quibusvis sacramē-
taliter, id est, sacris visibilibusque si-
gnis ac ritibus adhibitis offerre, sed di-
uerso modo, signa videlicet corporalia
corpori corporali modo, rem autem
cælestem menti, spirituali, & intelle-

etuali modo : & illa quidem situ ipso loci præsentia, Christi verò corpus & sanguinem ita situ loci absentia, ut intellectui tamen verè per fidem percipienda proponantur: ex quo consequitur spirituales quoque siue mysticam esse, & *ἡ σέσις* intelligendam sacramentalem signorum & rerum coniunctionem.

Adiicit Pappus.

NO s verò dicimus, quum Christus etiam secundum humanitatem suam necessariò ubique sit (propterea quòd videlicet in unitatem personæ cum filio Dei assumpta est ipsius humanitas) tamen in Cœna sua alio modo corpore & sanguine suo præsentem esse, quàm adest aliis rebus omnibus, videlicet sacramentaliter, verè tamen & realiter.

Respondet Beza.

IM ò quum hypostatica unio eo differat à commixtione, quòd proprietates naturarum essentielles sua subiecta nullo modo egrediantur, sed hoc consequatur duntaxat, ut assumpta natura fiat assumentis propria in unū *ἡ φιάμενον* coalescens, tantum abest ut propte-

propte
est affi
co ab
tibus
so, q
mani
posta
do in
hypo
quod
biqui
tem
bus
conf
fuit,
ALI
reali
dam
& fa
han
inqu
opin
tur
ade
Ho
dic
ne
ba

propterea sit vbique humanitas, quia est assumpta à Verbo, vt contrà idcirco absit, quoniam saluis suis proprietatibus est assumpta. Deinde vide, quæso, quânam ista cohaereant. Vis humanitatem adesse vbique propter hypostaticam vnionem, & tamẽ alio modo in Cœna adesse. Atqui si propter hypostaticam vnionem est vbique, est quoq. in Cœna hac ipsa ratione: vel vbiquitatem istâ consequetur vbiquitatem non esse, si tot loca excipias in quibus Cœna celebratur. Itaque vt sibi constaret ista tua responsio, dicendum fuit, ni fallor, non **ALIO MODO**, sed **ALIO ETIAM MODO**, vt duplex sit realis præsentiae corporis in Cœna fundamentum, hypostatica videlicet vnio, & sacramentalis institutio. Sed quorsum hanc, si quidem illa sufficiebat? nempe inquires, vt sacramentalis sit, id est (vt opinor) vt adiunctis symbolis sanciantur. Hoc autem si verè dicis, iam non aderit corpus, quia dixerit Christus, Hoc est corpus meum, sed id tantum dictum fuerit propter adiunctum panem. Quorsum igitur, quæso, illa verba quum libuit perinde aduersum nos

detonatis, quasi verbo Dei fidem derogemus, & testamentum Filij Dei irritum faciamus? Num enim signa Cœnæ Domini adhiberi ex mandato Dei vnquam sumus inficiati? Verùm quomodo hîc transiges cum vestræ alioqui corporalis præsentiæ præcipuis defensoribus? Nec enim illos ignoras docere ab vnis verbis Institutionis Cœnæ petendam esse huius controuersię disceptationem, quorum non est necesse locos citare. Quòd autem SACRAMENTALITER non vis opposi *τὸ* VERE REALITER, in eo tibi assentimur, modò realitatem nullam ponas quæ carnis circumscriptionem proprietatem tollat, neque duas oppositas qualitates eidem substantiæ, Circumscriptionē videlicet & Incircumscriptionem tribuat, quæ repugnantia certè non tollitur, etiam si Circumscriptionem tribuas naturæ, Incircumscriptionem verò gratiæ.

Addit Pappus.

QVVMQVE illi negarent id fieri posse, vt videlicet corpus Christi simul & semel multis in locis esset, introducta

roduc̃ta est disputatio de vnione duarum naturarum in Christo, qua demonstratur non modò id fieri posse, sed omnino necessum esse, vt propter personalem vnionem vbicunque est Deitas Christi, ibi etiam sit ipsius humanitas: alioquin enim fore, vt duæ sint personæ Christi: vel vna, quæ sola sit diuinitas & vbique: & altera quæ sit Deus & Homo, quæ certo cœli loco confideat: vel sequitur humanitatem non assumptâ esse in totam Deitatem, sed tantum in aliquam eius partem.

Respondet Beza.

VERVM est profectò quod dicis, obiecto nobis argumento de veri corporis quantumuis glorificati circumscriptione, Lutherum primùm cœpisse de ista vbiquistica præsentia non nihil differere, sed ita vt ex abundanti hoc faceret, & hanc quæstionem facessere iuberet. Sed Brentius illo scilicet oculatior, id vnum cœpit vrgere, & cælos ipsos potius vt & inferos vbique constituere, & articulos incarnationis, ascensionis & sessionis ad dexteram Patris potius ad vnâ & eandem rem re-

uocare, quàm veritati cedere. Sed & Iacobus Andreas in responsione ad Sperlingum : *Nox erubescō*, inquit, *palàm fateri si ea est natura humane proprietatis ut non nisi in vno aliquo loco esse possit, neque à diuina natura ipsi communicari villo modo possit, quo & ipsa cum λόγῳ in pluribus aut omnibus locis esse queat : me pro asserenda vera corporis & sanguinis Christi p̄sentia in Cœna, ne ad momentum quidē pugnaturū. Si enim simpliciter id esse impossibile fatear, qua ratione id fieri posse ex verbis Cœnæ demonstrare conarer? Verba enim Cœnæ Dominicæ (ut idem ait & in thesib⁹ & cōtra Heydelbergenses) tantum sunt verba dispensationis corporis & sanguinis Christi iam ante & ex alia causa, communicatæ videlicet proprietatis per unionem, essentialiter in pane & vino, sicut in alia quavis creatura, presentis. At contra Kemnitius, Quoniam, inquit, de generali illa corporis Christi ubiquitate & p̄sentia in omnibus creaturis ne inter veteres quidem satis constat, nec ipsorum sententiæ & testimonia consentiunt, ideo illā in medio relinquit⁹. Abundet quisque in suo sensu. Et Helshusius in libro de Cœna. Quum natura in Christi*

Chri
hum
dici
pide
den
in C
Chri
à Pa
vid
est,
nem
teri
com
ad
Pal
do
bus
per
fact
infl
Na
scr
laf
Th
3.
con
vi
V

Sed & i
ad Sper
t, palam
proprietat
esse possu
municat
λόγῳ in
ueat: me
Sanguinu
mentum
iter id ef
e id fieri
re cons
ut idem
elbergē
nis cor
te & ex
proprie
pane &
presen
yoniam
Christi
creatu
constat,
ia cor
im^o. A
husius
ura in
Christi

Christo maneant distinctæ, non dicimus humanam naturam Christi esse ubique, nō dicimus corpus Christi esse in ligno, in lapidibus, in frugibus. Item, Ut maneat evidens discrimen humanæ naturæ & diuinæ in Christo, non dicimus ubique esse corpus Christi, sed recipimus modum loquendi à Patribus traditum, Christus est ubique, videlicet communicatione idiomatum, id est, diuinitas est ubique & propter unionem duarum naturarum hypostaticam, alterius naturæ proprietates Toti personæ in concreto tribuitur. Quid verò? nuper admodum ille Hamburgensis aduersus Palmerium scribens, & noui corporis doctrinæ à certis Theologis nescio quibus fabricati propugnator, an non aperte ubiquitatis mentionem παρέρως factam à D. Luthero dicit & ad vna institutionis Cœnæ verba nos reuocat? Nam etiā tot iam antè sæculis, quicquid scribat Kemnitius, explosa fuit à Scholasticis ipsis ubiquitas, teste his verbis Thoma lib. 1. sentent. dist. 37. quæst. 3. art. Corpus Christi neque in quantum corpus, neque in quantum est diuinitati unitum, hoc habet ut sit pluribus locis. Vides igitur quàm multos ex tuis ipsis

e

habeas tuo isti argumento repugnantes, in quo certè miror potuisse abs colligi, *separatum iri naturas, si vbi que adest Deitas* (adest autem vbi que *non adfit etiam humanitas*. Nam, quæso, etiam si caput non est vbi sunt pedes, num ideo caput à pedibus est separatum? an ideo radij à solis corpore seiuncti quòd hi terram contingant, illius corpus tam procul in cælis absit. Nunquam igitur seiuncta est Deitas quæ vbi que est, ab humanitate finita quæ in cælis nunc est, & alibi nusquam. Neque ideo non subsistit in te Verbo humanitas assumpta, quòd finita quum sit, infinitæ assumpti nō extendatur. Rectè quippe Augustinus ait, non esse necessarium, ut quod Deo est sit vbi que sicut Deus, quæ locū frustra conatur Iacobus Andreas eludere, quasi particula *SICUT*, non identitatem, sed paritatem duntaxat declararet.

Vndecimum Argumentum Beza.

OBIICIT Beza sententiam nostram pugnare cum ipsa rei finis corporis natura, cum analogia fidei

epugnans
ille abs
si ubique
a ubique
Nam, qua
ant pede
e est sepe
s corpor
ngant, i
xelis ab
t Deit
ate finit
nusquam
t in tot
quod fin
nti nō c
ugustin
quod i
as, que
Andre
VT, no
duntax

cum sacramentorū natura. Nam quod ad corporis naturam attinet, Christus (inquit) habet verum corpus. Ergo illud visibile, palpabile & in certo loco: & per consequens non potest esse in pluribus locis, vbi Cæna administratur, vel si maximè ibi esset, saltem videri, palpari & sentiri posset.

Responsio Pappi.

PRIMUM Visibile, Palpabile & Sē-
sibile esse non sunt propria corporis, quatenus corpus, sed quatenus coloratum est, vel aliis qualitatibus imbutum: quibus omnibus corpus Christi gloriosum caret, & nostra quoque corpora post resurrectionē carebūt. Quod autem Christus post resurrectionem discipulis se conspiciendū præbuit & tangendum, non eò sequitur corpora glorificata aīdntē siue sēsibilia esse, quia Christus illam infirmitatem ad tempus assumere voluit, vt subueniret discipulorum incredulitati, & demonstraret se verè ex morte surrexisse. Interim illud quoque meminisse oportet quod paulò antè dictum est, sacramentalem & non physicam nos præsentiam introducere.

Beza.

tiam n
a rei f
ia fidel
cul

Apologia Beza.

IMò si credis Aristoteli testi in
quidē reb. maximē idoneo, *σῶμα
πάντων ἀνθρώπων*: & rectè, sicut ait poëta qu
uis alioqui impius. Tangere enī & tā
nisi corpus, nulla potest res. Quòd sū
ἀνθρώπων, necesse est quoque esse colorat
ac proinde visibile in seisc. Omnia igit
ista mutuò se consequuntur in corpo
verè humano & physico, quale fuit,
& erit in æternum Christi corpus. Ab
qui non esset firmum nec solidū Chri
argumentum, Videte & palpate. Spi
tus carnem & ossa non habēt: neque
de coargui Marcionitæ possēt. Et qu
dicere audes corpora nostra corpora
omnibus istis qualitatibus post resur
rectionem caritura, vnde tandem han
sti? Non ignoras enim hoc fuisse Orig
nistarum dogma, quòd spiritualia &
therea post resurrectionem nostra fut
ra sint corpora, quæ nec tactui subiac
ant, nec oculis cernantur, nec ponde
prægrauentur, nec pro locorum, in qu
bus futura sint, varietate mutantur. I
quū Origenistis obiiceretur illud Chri
sti, quod modo citaui, illud ipsum re
pondebant quod repetis, & quod res

tans l
Hier
nosse
pluri
Bren
det
subst
quæ
tes es
sed al
mitat
pabili
scipula
surrec
dragi
pulis
dit qu
quid
narrat
cisse r
bilis &
tantū
quod
prop
vt tib
dum
subst
bus p

tans Hieronymus aduersus Iohannem Hierosolymitanum, quid responderit nosse te arbitror, & quid hac ipsa de re plurimis locis disseruerit Augustin⁹. Ac Brentius quidem vester, fateor, respondet se minimè negare ipsius naturalis substantiæ resurrectionem. Verum, quæ est hæc substantia, cuius qualitates essentialis resurrectio nō perficiat, sed aboleat? *Christus*, ais, *hanc infirmitatem*, qua videlicet visibilem & palpabilem se conspiciendum præbuit, *discipulorum causa assumpsit, ut fidem resurrectionis suæ faceret*. Sanè quòd quadraginta dies adhuc viuere cum discipulis sustinuit, quòd cum ipsis comedit quicibo amplius non egebat, & si quid simile in historia resurrectionis narratur, id illum καὶ συγκατάβασις fecisse non ambigo. Verum quòd visibilis & palpabilis fuerit, eodem non tantum quod ad materiam, sed etiam quod ad veras & formales corporis proprietates, corpore præditus, absit ut tibi concedam Infirmitati tribuendum, quum è contrario vna quæque substantia suis specialibus proprietatibus perficiatur, quas gloria nō destruit,

sed illustrat. Si hæc tibi non faciunt, saltem illud considera, quàm absurdum, existimare Christo in suo illustri aduentu istam, quam vultis, infirmitatem, qua vultis illum à resurrectione caruisse, resumptum, vt absoluto demum iudicio ream deponat. Nec enim negabis illum visibili specie venturum fuisse, quia Angelorum testimonio loqui refelleremini. Itaque si credimus, qui nunc est inuisibilis, rursum vltimo illo die visibilis, sed in gloria sua, & quidem vt nobis effectis à resurrectione inuisibilibus curret. Denique quòd sacramentalis & physicam præsentiam inter se opus, si ad rem ipsam significatam sit & intellectui verè oblatam refers, probamus, fatētes cum Apostolo E. 5. quod ibi agit in nobis Dominus, nem naturalis intellectus facultat longè latèque superare. Sin verò lem eo ipso corporis præsentiam significatam sic intelligis, tum tibi acriemur quum hyperphifica & antiphifica vnum & idem esse nobis demonstraris.

At

Addit Pappus.

SED, inquires, saltem proprium corporis est, ut sit quantitate prædictum & finitum. Verum hoc est, ideoq; non dicimus Christi corpus extensum vel diffusum esse in infinitam molem. Imò dicimus iam postquam in cælum ascendit, non alia ratione esse ubique quàm erat, quum in terris ambularet aut in ipso puncto conceptionis in utero Mariæ virginis: & ut istud plenius explicem, dicimus Christum secundum humanitatem esse omnipotentem & omnipræsentem &c. non ratione corporis gloriosi, sed propter unionem personalem. Nec est, quòd dicant se nihil detrachere maiestati humanitatis Christi, quum ipsam subiiciunt naturæ legibus, quia Christus etiam assumpserit formam serui, & omnes humanas infirmitates excepto peccato, quod tamen non deroget ipsius humanitati. Ergo multò minus ipsi derogare, si ei attribuantur proprietates humani corporis. Respondemus enim Christum quum in statu humilitatis, ut loquuntur, & in forma, ut Apostolus ait, servum terris ambularet, non minùs fuisse

e.iiiij.

omnipotentem & omnipræsentē quæ
nunc. Imò in ipso puncto conceptus
nis hæc ei maiestatem personalis vn
nis tributam esse, quam tamen non
per exeruit, sed tum solùm, quum
visum fuit.

Apologia Beza.

IMò non arbitror hoc esse app
situm responsum. Nec enim qua
tur an alio modo nunc sit vbique Ch
sti humanitas, quàm quum adhuc
terris ambularet: sed hoc probatu
volui, neque olim quum in terris esset
vbique fuisse, neque nunc quum
cælis est, vbique esse, quoniam vide
cet & tunc erat & nunc est organi
verè humano circumscripto corpo
præditus Christus. Istud denique
hil ad rem, eo vno excepto, quòd or
nino sit *ἀσώματον*, verum organicu
corpus esse vbique, & tamen in sua
finita mole permanere, quum vni
démque naturæ non possint repugn
tia tribui, teste in hac ipsa disceptati
ne, Theodoretò, Vigilio, Augustin
ipso denique Christo ex corporeæ sub
stantiæ proprietatibus, corporis ver
tate.

nipræsentē quā-
 nctō concepti
 personalis vni-
 tatem non si-
 colūm, quum
 zæ.
 hoc esse appo-
 sec enim quæ-
 it ubique Chri-
 quum adhuc in
 hoc probatur
 in in terris esse
 unc quum in
 oniam videli-
 c est organico
 ripto corpore
 d denique ni-
 to, quod om-
 m organicum
 nen in sua de-
 quum vni ei-
 int repugnā-
 disceptatio-
 , Augustino,
 corporeæ sub-
 corporis veri-
 tatem

tatem adstruente. Quod autem addis
 humanitatem Christi esse omnipoten-
 tem & omnipræsentē, non ratione cor-
 poris gloriosi, sed propter vnionē per-
 sonalem, quānam tandem cum defini-
 tione vnionis personalis consentiet, in
 qua disertē exprimitur, proprietates
 cuiusque naturæ essentialēs saluas per-
 manere? nempe si dixeris omnipoten-
 tiam istam & omnipræsentiam esse
 aliquid nō inhærens humanitati vt sub-
 iectō, sed Deitati proprium, quod ta-
 men tribuatur humanitati, vt in ipsa
 Deitate subsistenti. Et certē nisi ita ef-
 se statuatis, consequetur duas esse om-
 nipotentias & omnipræsentias, vnā
 videlicet essentialē Deitatis, alterā
 accidentalem, siue, vt ludens Iacobus
 Andreas scribit, quasi accidentalem,
 humanitati insitas. Præterea (vt mo-
 dō dixi) duas reales repugnantes pro-
 prietates vni & eidem subiectō eodem
 tempore attribueres, quod falsissimum
 & absurdissimum esse non ignoras. Sed
 illud rursū vide quā parum cum
 Brentij & Andreæ placitis cohæreat,
 quibus tamē velle te patrocinari video.
 Definīūt enim illi hypostaticā vnio-

nem reali omnium Deitatis assumptis proprietatum in humanitatem assumptam effusione. Quinam ergo humanitas non fuerit effusarum in se proprietatum receptaculum? Deinde iidem nolunt Deitatem aliter esse humanitati Christi quàm cæteris sanctis personaliter unitam, eo vnico excepto quòd in sanctis demensæ, Christi vero humanitati omnes Deitatis proprietates sint effusæ. Constat autem donatianos sanctos effusæ, esse qualitates illis tanquam subiecto hærentes. Itaque quum præceptorum tuorum sententiam stabilire velle videaris, illam tamen euetis, aut illi potius sese tecum destruunt. Video enim illos hæc eadem proxime *ἀποστολὰ* scriptitare. Sed, age, demonstra hoc esse, vt tu nunc vis: sitque & semper fuerit post vnionem omnipotēs & omnipræsēs humanitas Christi, non sua, sed hypostaticè assumpta Verbi omnipotētia & omnipræsentia quinam rursus à Iacobo Andrea non dissenseris, qui ne videatur secundariam quandam Deitatem comminisci respondere solet humanitatem Christum esse quidem vbique, sed non eo modo

quo ipsa Deitas ubiq. sit? Etenim si humanitas est omnipræsens per Deitatis omnipræsentia: est certè omnipræsens ea ipsa omnipræsentia, qua Deitas est omnipræsens, quanuis hoc illi per vnionem personalem accidat non ex natura sed ex gratia. Imò quānam rursus à seipsis non dissenserint Brentius & Iacobus Andreas, vt qui disertis verbis testentur se per Deitatem Christi nullam essentialem Deitatem, sed dona in carnē ipsam effusa intelligere? Prius ergo quomodo ista inter se consentanea sint demonstres oportet; quān responsum tuum admitti possit. Res autem ipsa sic sese habet. De toto quopiam ὅλως considerato rectè & verè dicitur, quod tamen non nisi parti Totius propriè conuenit: at de vna parte dici verè nō potest, neque quod est alterius partis, neque quod est Totius. Sic exempli gratia rectè dixeris Pappum (quod nomen est totius ὅλως considerati) loqui & scribere, & tamen solum os Pappi loquitur, sola manus scribit. At partem aliquam Pappi nominans, puta oculum vel pedem, oculum loqui aut pedem scribere non dixeris, siue sigillatim siue in vnico Pappi organico cor-

pore coniunctos illos consideraris. Sagedum, consideremus in Christi persona Deitatem Verbi & humanitatem Rectè dixeris Iesum (quod nomen est totius personæ) esse Iehouam, increatum, infinitum, omnipotentem, omniscium, omnipræsentem, & quicquid est Deitati essenziale, quæ tamen illi toti non nisi Deitatis respectu conueniunt: itémque Iesum esse conceptum in Maria, natum, crucifixum, mortuum, sepultum, à mortuis excitatum, & quicquid est humanitatis, quæ tamen soli Deitati non humanitati competant. Vides igitur de toto Christo *ὅλως* considerato rectè dici, quod tamen de Toto Christi, id est, de singulis eius naturis falsum & impium fuerit affirmare, nempe vel Deitatem esse conceptam, mortuam, crucifixam, &c. vel humanitatem esse Iehouam, & increatum, aut infinitum quidpiam, quantumcunque istas duas naturas in vno Christo vnitas esse fatearis. Ratio autem cur hoc ita sit duplex est, vna quoniam abstracta nomina Deitatis aut humanitatis nunquam naturas nisi distinctè & quales sunt in sese declarant, ideoq.

ideoq.
ter
niam
cuiqu
relin
non p
huma
tychi
bis of
tum
rent
priè
nicab
fater
nalis
tra
pos
mar
tur,
fixu
nis
præ
vni
ver
abi
viti
bif
sta

ideoq. nullus hic locus distinctioni inter καὶ ἐαυτὸ & καὶ ἄλλο: altera, quoniam vnio naturarum hypostatica suas cuique illarum essentielles proprietates relinquit illibatas, ac proinde efficere non potest vt vel Deitati humana, vel humanitati diuina citra impietate Eutychianam tribuantur. Aut igitur nobis ostende, Pappe, vbique siue Infinitum esse (hæc enim necessario cohærent) vni solique Deitati non esse propriè & essentialiter & prorsus incōmunicabiliter proprium: aut illud nobiscū fatere humanitati quantumuis personaliter cum Deitate vnitæ attribui citra Eutychianismum manifestum non posse. Nam quòd & Deo Verbo humana & Filio hominis diuina tribuuntur, vt si Deum quidem gloriæ crucifixum vel passum, Filium autem hominis æternum, omnipotentem, omnipræsentem dicas, (quæ omnia propter vnitatem personæ contra Nestorium verè & orthodoxè affirmantur) longè ab illis superioribus diuersum est: quod vtinam tandem aliquando placidè nobiscū agnoscatis, quum ad omnes istas controuersias tollendas & reddend-

dam Ecclesiis pacem hæc vna expedita sit ratio relicta. Itaque significari totam Christi personam non tantum ex toti personæ communibus, sed etiam ex vtrius perfectæ naturæ propriis nominibus concretis, puta Dei, Verbi, Filij, Hominis (Christus enim ex perfectis duabus naturis in vnica subsistentia constat) tum ipse scripturæ vsus ostendit, tum ipsa ratio postulat ad vnitatē personæ demonstrandam, vt est rectè in veteribus synodis aduersus Nestorianam blasphemiam definitum. Iam verò quum in vnione naturarum hypostatica ex qua pendet totius Christi personæ vnitas, proprietates essentialis subiecta neutrius naturæ egrediantur, vides necessariò consequi Deo siue Verbo tribui humana, itémque Filio hominis diuina, non quidem καὶ ἄλλοι (est enim Nestorianismus Alium & Alium ponere in Christo) neque καὶ ἑαυτὸν (est enim Eutychianismus essentialis proprietates naturarū transfundere) sed καὶ ἄλλο, id est, Deo quidem humana quatenus homo est, Filio autem hominis diuina quatenus Deus est. Itaque tam sunt falsæ istæ

Nesto-

Nest
bum
fixus
non
sens
tur
Denu
fixus
lius
nipro
bus
dun
stian
per
tan
tus
dun
qui
&
pot
ille
ter
uis
fin
tia
str
fur
ve

Nestorianæ enuntiationes, *Deus Verbum non est natus ex virgine neque crucifixus neque mortuus: & Filius hominis non est æternus, omnipotens, omnipræsens*, quibus videlicet persona diuiditur: quàm istæ quoque Eutychianæ, *Deus Verbum est conceptus, natus, crucifixus, mortuus secundum Deitatem: & Filius hominis est æternus, omnipotens, omnipræsens secundum humanitatem*, quibus essentielles proprietates transfunduntur. Istæ verò demum sunt Christianæ & orthodoxæ propter vnitatem personæ ex hypostatica vnione resultantem, *Deus Verbum est conceptus, natus, crucifixus, mortuus, &c.* sed secundum humanitatem, siue in carne, vt loquitur Petrus, siue quatenus homo est: & *Filius hominis est non tantum omnipotens, omnipræsens, sed etiam æternus ille Iehoua, eratque in cælis quum esset in terris, estque nunc quoque in terris, quantum sit in cælis.* sed secundum Deitatem, siue quatenus Deus est, quibus enuntiationibus & vnitas personæ demonstratur, & vnio hypostatica citra confusionem proprietatum statuitur. Inde verò & illud necessariò consequitur,

verum quidem esse diuidi Christum nisi ubique est Verbum, dicatur etiā esse Filius hominis, quum Christus sit vnica persona Deus homo: at non itē, si dicatur non adesse humanitas ubique est Deitas. Nam Filius quidem hominis est Deus, quanuis non sui ipsi, sed Verbi respectu secum hypostaticē vniti, & Deus Verbum & est homo, non in sese, sed in assumpta natura: humanitas verò quantumlibet vnita, non est tamen facta Deitas, neque Deitas euasit humanitas, siue essentia siue essentialibus proprietatibus. Itaque iam constat tropum *κοινωνίας ἰδιωματιῶν* siue *ἀλλοιώσεως* intelligendum esse non de naturis ipsis, siue sigillatim siue coniunctim eas spectemus, sed de ipsa persona, non *κατὰ μέρος* sed *ὅλως* considerata, vt & scriptura loquitur & tota Ecclesia perpetuo consensu docuit. Itaque à seipso palàm dissentit Kemnitijs, qui postquàm rectē fassus est essentielles proprietates sua subiecta non egredi, & glorificato Christi corpori manere saluam organici corporis symmetriam, realem tamen naturarum *ᾠδεχώρησιν* in abstractis, id est, in ipsis naturis statuatur

tuat: c
κοινωνίας
quum
esset vn
natura
tur. It
damer
vnione
& illar
niniu
que ex
nuntia
manita
falsam
χώρησιν
& ipsa
in cor
Sec
beo de
plicit
tum f
Vete
etè q
Dei
mam
alij v
quæ
vt In

tuat: quæ quidem *ὑπόστασις* est tropi
καὶ ἀντιθέτης ἰσότητος fundamentum, &
 quum sit reciproca, statuenda quoque
 esset vtrunque realis, quanuis assumens
 natura in hypostatica vnione domine-
 tur. Itaque si firmū esset Kemnitij fun-
 damentum, vnionem habitualement cum
 vnione ipsarum naturarū confundētis,
 & illam, quod ad humanitatem attinet,
 nimium largè, id est, ad infinitatem vs-
 que extendentis, tam vera esset hæc e-
 nuntiatio, *Deitas est passiva*, quàm ista, *hu-
 manitas est omnipræsens*. Atqui utrāque
 falsam esse ostendimus ac proinde *ὑπόστασις*
 essentialium proprietatum, vt
 & ipsarum naturarum de sola persona
 in concretis necessariò intelligi.

Sed & in forma serui explicanda ha-
 beo de quo tecum disceptem. Scio du-
 pliciter illum Apostoli locum explica-
 tum fuisse à recentioribus præsertim.
 Veteres enim summo consensu, & re-
 ctè quidem meo iudicio, per formam
 Dei ipsam Verbi Deitatem, per for-
 mam serui humanitatem intelligunt:
 alij verò per formam Dei intelligunt ea
 quæ Deitatem ipsam consequuntur,
 vt *In forma Dei esse* idem declarat atque

ita se gerere vt Deitati conuenit, & *In forma serui esse* idem significet atque se-
 se, dissimulata Deitatis maiestate ac po-
 testate, ita vt seruum duntaxat præbe-
 re. Vtraque interpretatio hypostaticā
 vnionem essentialis tum Deitatis tum
 Humanitatis confirmat: quoniam Deo
 maiestate æqualis esse nō potest, nisi qui
 essentialiter Deus est. Itaque inauditū
 & intolerabile est Brentianorum dog-
 ma, quo statuūt carnem assumptam ei-
 se non *ἐν ἡ*, sed *ἐξ οὐσίας* Deitati pa-
 rem, qui error fuit Arrianæ hæreseos
 fundamentum, donec *ἀνομιᾶς* hæc ab-
 surditas animaduersa in Ecclesiam in-
 ueheret. Vos igitur omnium primi au-
 ctore Brentio & ei⁹ adstipulatore Iaco-
 bo Andrea (Lutherus enim in maiori-
 bus postillis eousque non progreditur,
 sed in secunda, quam attulimus, inter-
 pretatione subsistit) tertiam interpre-
 tationem excogitastis, qua tum Dei
 tum serui formam Humanitati, idque
 inaudita prius ratione, attribuiistis. Vul-
 tis enim per hæc verba, *In forma Dei esse*,
 omnia quæ sunt Deitatis per naturam
 (ac in primis omnipræsentiam siue V-
 biquitatem) effusa per gratiam in car-
 nem

nem assumptam, ab ipso conceptionis
carnis momento, significari, quam v-
nam Deitatem in Christo Iacobus An-
dreas agnoscit: formam autem serui esse
illius Maiestatici gradus dissimulatio-
nem, quod Lutherus ipse coloco, quem
suprà citavi, miris modis exagitat ad-
uersus eos qui interpretantur *Nescit*,
id est, *non vult scire*. Et certè ex hoc
fonte orta est Marcionis & Aphthar-
todocitarum hæresis, quæ Iustinianum
Imperatorem perdidit, qua de re quâ
plenissimè in respõsione aduers^o Bren-
tium disputarim, plura hoc loco non
commemorabo.

Addit Pappus.

OBIECIEBAT sibi Beza nostros
dicere, quandoquidem Christus
corpus haberet gloriosum, ideo vide-
ri id non esse circumscriptum instar a-
liorum corporum humanorum.

Ad hoc ita respondet. Primò id nõ
dici appositè, quia quum Christus Cæ-
nam instituebat, non fuit tum corpus
glorificatum, imò iam iam crucifigen-
dum, & probrosissima morte afficien-
dum erat & huius etiam crucis & infir-
fij.

mitatis pro nobis exantlatæ memoria nobis renouatur in Cæna Domini. Deinde respōdet gloriā non ademisse corpori Christi naturam, sed perfecisse infirmitatem, vt Augustinus loquitur.

Responsio Pappi.

VERISSIMA hæc sunt: sed nihil contra nos, quia non dicimus vel Christum secundum humanitatem esse omnipræsentem propter glorificationem, vel corpus & sanguinem Christi in Cæna esse præsentia propter rationem corporis gloriosi. Sed dicimus omnipræsentem quidem esse semper & vbique propter vnionem personalem; in Cæna verò præsentem esse sacramentaliter (verè tamen & realiter) propterea quòd id ipse Christus nobis sit pollicitus, cuius verbis fidem habemus, de modo præsentiae nihil solliciti.

Apologia Beza.

QUOD corpora gloriosa fateris esse circumscrip̃ta, nisi ad ipsius Christi corpus referas, certè appositè non

non respondes. Corpus autem Christi post receptam gloriam quum fateris circumscriptum manere, primum omnium vide quid sis Andreæ Musculo responsurus. Sic enim scribit in suis de incarnatione thesibus, *Quia unus & idem Christus est, sicut secundum assumptam sic & secundum assumptam naturam nullis localitatis physicae legibus est subiectus, nec locorum terminis circumscriptus.* Et ne respondeas Musculum hoc intelligere de Maiestatica omnipræsentia, quam à glorificatione distinguis, velim à te expendi quid de glorificatis corporibus disertè sentiat Iacobus Andreas. *Si Christum* (inquit contra Heydelbergenses) *consideramus secundum statum glorificati corporis, iuxta quem ei conformes siemus, hoc quidem impetrauit, quod nullo corporali loco sit circumscriptus: verum ob hanc causam nondum est ubique præsens, quemadmodum & nos una cum beatis Angelis non simus futuri ubique præsentes, & tamen corporaliter nullo loco erimus circumscripti.* Scio te responsurum prorsus inter vos conuenire, quoniam Iacobus Andreas corporalem, tu verò naturalem locum expraesentat.

cludis. Sed hoc nobis non satisfacit. Nam si verum & naturale corpus esse fateris quauis gloriosum (fateberis autem nisi (quod non arbitror) velis corporis veritatem ac naturam glorificatione fuisse absumptā) simul necesse est fatearis illud verè naturali & corporali loco contineri. Tuum autem NON VBI quid aliud est, quàm locus non locus? At Christus, Vado, inquit, vobis parare locum. Et, Volo vt vbi fuero, ibi sint. Et Cyrilli, Theodoret, Augustini, Vigilij, Damasceni tot citatos à nobis locos, disputationē Hieronymi hac ipsa de re aduersus Iohannem Origenistam, perpetuum denique Ecclesiæ aduersus Marcionitas, Eutychianos, Monothelitas, Monophysitas, Aphthartodocitas, testatum tot synodis confesum refellere te prius oportuerit, quàm istud NON VBI & locum veri corporis organici non corporalem nec naturalem probare possis: quamuis de futuri seculi cōditione nolimus extra Dei verbum querere, nedum pronuntiare. Quòd autem hæc Christi verba cum Nicodemo in terra loquentis, *Filius hominis qui est in caelis,*
de

de humanitate intelligis, hætenus in eo tibi non assentimur, quòd quicquid de Homine dicitur, putes de ipsa Humanitate dici, immemor videlicet de Homine quoque propter unitatem personæ cōtra Nestorium dici etiam Deum nō tamen Deitatem : eadem prorsus ratione, qua de Deo Verbo dicitur quoque Homo, non tamen Humanitas, quod Eutychetem fefellit, sicut in superioris argumenti Apologia demonstraui. Est enim *ὑποχώρησις* reciproca, vt quauis assumens natura dominetur, tamen nō magis vniatur Deitas Humanitati, quàm Humanitas Deitati. qua de re vtinam absque præiudicio legeris & expenderis differentem Theodoretum, eò magis idoneum veritatis testē, quòd aliquando ista non intellexerit : Vigiliū ex professo istorum errorum oppugnatorem & martyrio nobilem, quē olim Tubingæ Dormiliū Iacobus Andreas magno cum suo dedecore nuncupabat : Cyrillum, Damascenum denique, cuius totus tertius pene liber orthodoxæ fidei in istis refutandis consumitur, quæ vos affirmatis. Denique quòd hanc omnipræsentiam dicis non

f.iiiij.

competere corpori Christi quatenus glorificatum est, sed propter vnionem personalem, quæ ab ipso momēto incarnationis cœperit, nō satis intelligo quomodo verè dicatur. Primum enim non ignoras in hoc ipso argumento quicunque aduersus Eutychetē disputarūt hoc sumere pro confesso, quòd neutra natura possit repugnātes proprietates recipere. Itaque rectè fatemini, vt & Kemnitius, Humanitatem tum infirmitatis tempore fuisse, tum post glorificationem manere in sese circumscriptam, vt istam omnipræsentiam ei in sese siue, vt loquūtur, habitualiter tribuere nullo modo possitis, q̃ tamen vbiq. inculcare valde sanè rerum istarum imperitus Seleuercerus non veretur, quid sit κατ' ἄλλω & κατ' αὐτὸ prorsus ignorans, aut scire se dissimulans. Quid igitur, obsecro vos, ad stabiliendam omnipræsentiam vnio personalis iuuat? Nam si circumscriptionem non adimit Humanitati, quoniam saluas relinquit essentielles naturarum proprietates, certè omnipræsentiam in eam non effundit, quæ ex necessaria cōsecutione circūscriptioni repugnat. Superest igitur, vt dicatur Humanitas

omni-

omnipræfens κατ' ἄλλο, id est, Deitatis Verbi respectu, siue non in sese, sed in ipsa Deitate, in qua subsistit. Sed hoc rursus non minùs absurdum fuerit dicere, quàm si dicatur cuiuspiam corpus intelligentia præditum, non in sese, sed in anima quicum est hypostaticè vnitum. Nam vt corpus & anima sunt duarum diuersæ naturæ, suisque proprietatibus re ipsa distinctarum rerum nomina, ita etiam (vt rectè inquit Damascenus lib. 3. cap. 4.) Deitatis & Humanitatis nomina, duas naturas repræsentant, ac proinde non nisi κατ' αὐτό, id est, quales sunt in semetipsis considerari possunt. At vocabulorum Dei & Hominis in Christo ex duabus perfectis naturis subsistentis, alia ratio est, quàm Deitatis & Humanitatis. Dei enim & Hominis voces tum de ipsis naturis dicuntur (vt idem eodem loco docet Damascenus & sæpe iā obseruauimus) tum propter personæ unitatem, ipsam quoque totam hypostasim, quamuis ex altera tantùm natura denominatam, declarant. Itaque contra Nestoriū rectè dicimus de Christo, *Hic Deus noster in terra visibilis*

conspēctus est , non secundum quod Deus est (verba sunt Damasceni) sed secundum quod ipse idem est homo : & , Homo iste est increatus, ἀναρχος, impalpabilis & incircumscriptus , utique , non secundum quod homo est , sed secundum quod idem ipse est Deus. At personalis vnio quum non efficiat, ut vna & eadē sit Deitas & Humanitas , sed tantum ut vnum & idem sit hypostaticē Deus & Homo , non vides, Pappē , ὡς ἐκχόρησιν non esse naturarum , sed personæ , ac proinde nec κατ' ἐαυτὸ neque κατ' ἄλλο posse vel humana de Deitate , vel diuina de Humanitate in abstracto prædicari , quin pro vnione confusionem adstruamus?

Denique quod ad sacramentalē præsentiam attinet, apertē definire te oportuit an hunc modum facias à superioribus tribus diuersum. Tres enim cum Kemnitio modos præsentia vnico corpori Christi attribuisti. Vnum, quem per serui formam intelligitis, quo fuerit circumscriptum localiter in terris, id (ut vos vultis) per infirmitatem: alterum quo sit in cælis circumscriptum simul & glorificatum : tertium denique quo

quo
nale
riato
dum
rectu
pote
enim
quo
ritat
liud
stati
nod
intē
pari
nun
veli
in t
pro
por
Tra
tiat
qui
refi
per
iice
lm
ad
cul

quos it ubique præsens propter personalem unionem. Pontificij transsubstantiatores vestrum Omnia maiesticum modum asseruerunt quidem re ipsa, sed obiectum alio quodam ineffabilis omnipotentiae diuinae inuolucro. Viderunt enim, & aperte falsi sunt, hoc dogma quod vos tuemini, consistere cum veritate carnis assumptae non posse, nisi aliud refugium, quam unionem hypostaticam haberent. & ex veteribus synodis edocti, recte *καὶ ὁμοῦ καὶ ἰσὺς ἡμεῖς* intellexerunt in concreto tantum usurpari. At Lutherus omnium hominum primus (quod sine conuicio dictum velim) quum realem corporis Christi in terris praesentiam, id est, eundem prorsus errorem, qui in hunc scopulum pontificios impegit, substituta tantum Transsubstantiationis loco Consubstantiatione, tuendum suscepisset, primum quidem ad Institutionis Ccenae verba refugit, sed ita ut in iis vllum esse tropum pernegaret. Deinde verò quum illi obiceretur quod negari non potest, nullum esse alicuius dicti interpretationem admittendam, quae cum confessis articulis fidei pugnaret, realem autem prae-

sentiam Christi, quæ ex illa ipsius expositione necessario consequeretur, tum veritati carnis Christi circumscriptæ, tum eiusdem in cælos ascensioni, & eiusdem ex cælis aduentui ex diametro repugnare, tunc pro eo quod cedere veritati oportuit & de sacramentali signorū & rei significatæ coniunctione aliter, quàm de reali eorundem perceptione statuere, contentionis studio, & peccatis nostris sic merentibus, errorem certè multiplicauit, cuius pœnam iam pridem luit Ecclesia. Hinc enim factū est, vt triplicem illū existendi modū vni & eidē corporis subiecto tribueret, eò tamē inclinās vt, omīssa vbiuitatis quæstione, ab vnīs institutionis Cœnæ Domini verbis dogma realis illius realiter cū pane consubstantiatæ, & ore sumptæ atq; comestæ carnis præsentia niteretur. At contrā Brentius proram & puppim huius realis præsentia tum in Cœna tum in rebus omnibus esse vult omnipræsentiam ab incarnationis momento: clamitat expressis verbis Iacobus Andreas, sese nisi istud statuatur ne tantillum quidē de verborum Cœnæ institutione cum Zuinglianis, quos

vocat

vocat, litigaturum: Andreas Musculus palam scribit ascensionem Christi non esse mutationem loci, sed tantum corporis disparitionem: Kemnitiuſ omni-
maiestaticum spectrum fulcit *θεολογία*, non ad hypostasim, sed ad mutuam naturarum realem cominationem applicatione. Tu denique, ni fallor, quasi Luthero assentiens, ex Cœnæ verbis quartum præsentiæ genus statuis, quod sacramentale vocas, de cuius modo non sumus, inquit, solliciti. Quasi verò Lutherus in confessione non dicat apertissime hunc modum esse definitiuum, sicuti spiritus sunt in locis. Sed age, animaduverteris illum de definitiuo præsentiæ modo manifestissimum Lutheri errorem: cur, obsecro, pro ubiquitate sic depugnas nisi ut realem hanc præsentiam stabilias? Imò verò quum hunc modum dicis esse sacramentalem, imprudens certè illum definis & explicas. Sacramentalè enim esse modum constat quum id quod menti, tum audibili verbo, tum symbolis visibilibus adhibitis significatur, itidem quoque per fidem spiritualiter fruendum datur.

Itaque inanis est omnis ista de sacramentalis præsentiæ ineffabili modo, qui planus est ac perspicuus, disputatio, testante meritò Augustino non posse sacramenta stuporem habere vt miram, quum neque nouum, neque (vt italoquar) miraculosum sit res aliquas visibiles ad significanda & obsignanda intellectualia in rebus etiam ciuilibus adhiberi. At si de ipsius in Cœna sacramentaliter significatæ rei perceptione disseratur, tunc sanè cum Apostolo exclamamus, Magnum esse hoc mysterium. Et si enim ex verbo Dei edocti nouerimus quid ibi cum symbolis detur, nempe corpus & sanguis Domini: cui obiecto proponatur, nempe intellectui: quo instrumento recipiatur, nempe per fidem: in quem finem, nempe ad æternæ vitæ succum ex Christo mysticè nobis incorporato hauriendû: qua denique virtute peragatur, diuina videlicet ac planè spirituali: quo modo tamen diuina virtus id efficiat, non magis intelligere posse nos profitentur, quàm quânam eadem illa vis ex nihilo omnia condiderit. Hæc autem nostra quum palam & articulis fidei singulis

&

& na
mussi
tuti
rant
ment
ne, m
tenti
spiri
gnos
præiu
bus n
muni

F d
seme
stus a
ter, &
& mo
locur

V
illusi
iam

& naturæ ac fini sacramentorum ad amissum respondeant, atque adeo Institutionis Cœnæ verbis nullam vim afferant (siquidem sacramentalia sacramentaliter sic exponuntur) nunquã-
ne, mi Pappæ, quò nos abriperit contentionis feruor, intelligemus? nunquã spiritum erroris nobis illudentem agnoscemus? nunquãne depositis præiudiciis opus Domini tandiu, à quibus minimè oportuit, impeditum, cõmuni conatu prosequemur?

Decimumtertium Argumentum

Beza.

FIDEI analogia non patitur, ut dicamus Christi corpus simul & semel esse pluribus in locis, quia Christus ascendit in cælum verè & visibiliter, & inde venturus est iudicare viuos & mortuos. Nemo autem venit in eũ locum ubi est.

Responsio Pappi.

VERISSIMI sunt isti articuli fidei. Vt, ascensio Christi non fuit illusio. Ascendit enim visibiliter ut iam non amplius nobiscum sit visibili

ratione & modo, sicut erat cum discipulis, dum in terris ambularet. Sed interim nihil prohibet, quin Christus etiam secundum humanitatem personaliter sit vbiq̃ue, quemadmodum supra demonstraui. Et huc pertinet quod dicit ad discipulos: Pauperes semper habetis vobiscum, me autem non semper. Manifestum enim est id de visibili & naturali præsentia intelligendum esse, aliàs falsum esset, Ecce ego vobiscum sum vsque ad consummationem seculi. Nam pronomen Ego, non tantum Deitatem Christi denotat, sed totam eius personam, quæ ex duabus naturis, diuina scilicet & humana constat.

Apologia Bezae.

DV P L E X fuit argumenti non nostra primùm ætate propositi, sed ab omnibus eruditæ vetustatis patribus & receptæ orthodoxæ sententiæ interpretibus ad probandam carnis Christi veritatem vsurpari fundamentum, eius videlicet ascensio non præstigiola, sed vera, realis, ac visibilis in superas regiones supra omnes cælos: & eiusdem ex iisdem locis visibilis futura, vobis

vobis
tant
resp
steri
mod
locu
Inui
træ
care
pius
sed ei
dò in
ipsa h
script
ipsa r
Chri
vt in
eius
Chri
man
do no
rum.
illu
abiit,
ascen
pra n
tur, si
Musc

vobis etiam confitentibus, reuersio. Tu tantum ad alterum, nempe ad prius, respondes. Hæres igitur adhuc in posteriore, & tibi fuerit explicandum, quomodo dicatur quispiam venire in eum locum, vbi iam antea reipsa existerat. Inuisibilem enim fieri ex visibili, & contra ex inuisibili visibilem, idem significare nequit, atq. Abire & Redire, ipsius rei modò visibilis, modò inuisibilis, sed eius potius, cui modò sit visibilis modò inuisibilis, respectu.. At certè neque ipsa historiæ narratio, neque vlla vllius scriptoris Christiani auctoritas, neque ipsa nostræ salutis ratio cum corporis Christi veritate cohærens pati potest, vt in aliquod spectaculum conuertatur eius Ascensio, quo scilicet testaretur Christus sese in posterum, quod ad humanitatem attinet, diuerso tamen modo nobiscum, nempe inuisibiliter, futurum. Rectè igitur sentis, quum fateris illusionem non fuisse: & tamen si non abiit, quum abire, si non ascendit, quum ascendere deducantibus eum vique supra nubes spectantium oculis videretur, si denique (vt non puduit Andrea Musculum scribere) ascensio Christi fuit

tantum disparitio & euanescentia, quid totum istud aliud, quam mera illusio & prestigiatrix fallacia fuit? Imò ut inuisibile tunc factum demus Christi corpus, &, sicut scribit D. Lutherus, definitiuo, id est, peculiari spiritibus in loco existentiae modo esse inceperit, quid hoc ad realem praesentiam in pane, tunc instituta Cæna cum non modò visibilis esset, verum etiam summae infirmitati proximus? Quod si ab ipso incarnationis momento inuisibilitatē illi adscribatis eadem illa ratione, qua omnipotentem illum esse dicitis: aut ego nihil prorsus video, aut fateamini necesse est, simul, iisdemque momentis corpus eius fuisse visibile & inuisibile: aut quod aspectabilem se præbuit, veras præstigias fuisse: & Christum discipulis illusisse, quum ex veri corporis organici proprietatibus etiam post resurrectionem, nempe quod reipsa tum cerneretur (quo etiam argumento utitur Iohannes Catholice epistolæ capite primo) veritatem sui corporis probaret: fuerintq; his argumentis frustra profectò oppugnati Marcionitæ, si vilo modo siue in sese, siue in alio propter
vnio-

vnio-
ius h
quod
celis
ptæq
cohæ
circu
(qu
ipius
cūser
veric
tur T
nus,
nitius
& eo
firmu
in sua
plus
sicut
rum i
state
inuisi
taten
infr
cum
ut spe
uisib
bris f

unionem personalem inuisibilis fuit eius humanitas. Imò inuisibilem esse, & quod ait rectè Kemnitius, eandem in cælis symmetriam corporeę circumscrip-
tæq; naturæ seruare, quānam inter se cohæreant? & rursum si visibilem & circumscriptum esse, est infirmitatis (quā verò infirmitas fuerit, quod est ipsius naturæ essentialē?) & tamen circumscriptus est in cælis Christus propter veri corporis modum, (vt expressè tuc-
tur Theodoretus, Cyrillus, Augustinus, Vigilius, tu ipse denique & Kemnitius affirmatis) fuerit nunc certè vno & eodem momento corpus Christi infirmum quidem in cælis apud Patrem in sua gloria, in terris verò potēs & amplius quàm gloriosum: & ita fiet vt, quū sicut ascendit ita etiam ad orbem terrarum iudicandum sit venturus in maiestate summa, rursum factus in terra ex inuisibili visibilis suam scilicet infirmitatem repetat, idque vt in sempiternū infirmus cum infirmis, id est, visibilis cum visibilibus membris suis regnet: vel vt spectaculo iudicii peracto rursum inuisibilis cum inuisibilibus factis membris suis regnet, siquidem illud constat

oportere nostra corpora corpori Christi glorioso conformari. Atqui omnes ad vnum patres verbi diuini vestigia sequuti ex ascensione corporis Christi in cælos, atque adeò ex eiusdem in cælis, in quos ascendit ad dextram patris, collocatione, id est, ex eo quòd ex cælis potestatem à patre secundum humanitatem in omnes res subiectas acceptam exerceat, veritatem corporis circumscripti aduersus Marcionitas, & eiusdè à terris absentiam concludunt. Vos contra ex his ipsis vbiquitatem & inuisibilitatem eius adstruitis, vsque adeo vt Brétius apertè tum cælos tum inferos vbique statuatur, ne vbiquitate sua excidat. Locos autem aduersus hoc dogma & ex Dei verbo, & ex omnibus patribus citatos, itémque quos aduersum nos profertis nunc non attingam. Vnius tantum huius dicti Christi expositionem à vobis allatam mihi refellendam video. *Nam, inquis, pronomen EGO totam personam Christi denotat: ergo & humanitatem.* Quid igitur? putasne quicquid de tota Christi persona dicitur singulis eius naturis, siue seorsim siue coniunctim illas consideres, conuenire? Ergo si hoc
verum

verum est, dicamus Christum quoque
fuisse ante Abrahamum secundum hu-
manitatem, quoniam dixit, Ante A-
brahamum ego sum. Quid? cum dice-
ret Christus, Glorifica me ea gloria,
quā habui apud te priusquā hic mun-
dus existeret, nōne idem pronomen
priore quidem loco ad solam humani-
tatem, posteriore verò ad Deitatem
solam distinctè vos ipsi refertis? Nec ta-
men propterea diuiditur Christus cum
Nestorio, sed naturarum proprietates
aduersus Eutyheem, sicuti par est, distin-
guntur. Sit ergo sanè maneātque totus
Christus, personaliter siue *ἕλως*, non *ἡ
μέρος* consideratus, nobiscum ad con-
summationem vsque seculi. Quid enim
nobis Christus Deus prodesset, nisi ho-
mo sit & maneat? Sed quis vobis con-
cesserit quicquid personaliter, id est, de
tota persona dicitur, etiā de Toto per-
sonæ dici? Num, quæso, cuiuspiam ani-
mam à corpore diuisero, si eius animam
dixero esse in cerebro, ac proinde à pe-
dibus situ abesse? Num corpus cuiuspiā
in partes seco, si caput eius dixero ibi nō
esse, vbi sunt pedes? Christi verò verba
de sua apud nos perpetua permanfione
g.iiij.

non ad humanitatem ipsam, sed ad Spiritus ipsius diuinam virtutem esse referenda, atque adeo patres omnes quasi coitione facta, quid patres? imò ipsum Apostolum Heb. 4. .& 4. ex ascensione & sessione ad dexteram patris in caelis, ab sentiam humanitatis Christi à terris necessaria demōstratione colligere, quā prolatis claris, planis, perspicuis testimoniis alibi toties sit à nostris demonstratum, quo spiritu suadente fieri dixerō, ut contrariæ sententiæ tuendæ studio ne nos quidem audire & placidè nobiscum conferre sustineatis? Putatis nimirum probè ad illa omnia semel esse responsum, si duplicem statuatis præsentiam, vnā circumscriptam & visibilem, alteram inuisibilem & incircumscriptam, quam Lutherus in confessione definitiuam, Brentius planè diuinā & omnimaiestaticam facit. Verum quis vobis istam distinctionem in Ecclesia Dei omnibus seculis inauditam concesserit, ex qua præsertim tot erronea necessario consequantur? Veremini ne persona Christi diuidatur, nisi ubicunque est Deitas, statuatur etiā humanitas. Et tamē hoc ipsū palam scire, dicere,

dicere, scribere Brentium & Iacobum Andream, eorūque fautores non animaduertitis, quum apertis verbis docēt Deitatem substantialiter omnibus rebus & personaliter omnibus sanctis unitam : nec Deitatem *ἀσώδην* sed tantum perfectè *ἁπλοῦς* esse in Christo spectandam? Frustra verò metui dissolutionem personæ, neque *ἀλλοτρίων* naturarum tolli, imò personalem unionem tum verè retineri, quum proprietates naturarum essentielles distinguuntur abundè tum à veteribus omnibus tum à nostris demonstratum arbitror.

Decimumquartum Argumentum

Bezæ.

CONTRADICTIONA sūt Finitum & Infinitum.

Responsio Pappi.

NON magis contradictoria sunt quàm vnā & eandem personam esse Deum & hominem, id est, creatorem & creaturam. Creatura siquidem finita est, creator verò infinitus, qui tamen est articulus fidei nobis propositus ad credendum, non autem vt ad humanæ rationis regulam cum examinemus,

g.iiij.

ne, quum scrutamur maiestatem, opprimamur à gloria

Apologia Bezae.

IMò, quato, vide num satis apposite respondeas. Nec enim simpliciter dixi repugnàtia esse Finitum & Infinitum (quis enim id ignorat?) sed dixi quum hæc sint ita contradicentia, vt eidem subiecto tribui simul nō possint, de carne Christi dici verè non posse. At tu quod de carne, id est, assumpta natura dixi (quæ etsi per se non subsistit, tamen substerni suis qualitatibus non desinit) ad ipsam personam trahis, de qua fateor quidem dici Finitum & Infinitum, sed duarum diuersarum naturarum respectu, vt tu ipse explicas. Num verò quum vnum & eundem hominem dicimus mortalem esse secundum corpus & immortalem secundum animam, idcirco mortalitatem simul & immortalitatem corpori vel animæ attribueris? Fuit igitur hoc demum tibi de quo quærebatur demonstrandum, quĩnam videlicet verum esse possit, id est verbo Dei consentaneum vnum & idem corpus Christi eodem momento esse in calis symmetria sua & quantitate

tate circum
Kemnitius
abstracto (Deitate Ver
quantur) es
personalis
omnibus fa
Iacobus An
esse scrutan
mysterio,
sed eos ne
qui falsas v
ex articulo
rum collat

Decimus.

SI hæc nec vl
tur vt solu
sanguis in
guis Chri

NO
tia,
Christi loc
no, sicut
& sangu
præsentia

rate circumscriptum (vt rectè loquitur Kemnitius) & tamen siue in sese & in abstracto (vt scribit Selueccerus) siue in Deitate Verbi (vt alij ænigmaticè loquuntur) esse omnipresentem vnionis personalis prærogatiua , quam tamen omnibus sanctis communem esse vult Iacobus Andreas. Quod autem ais non esse scrutandam Maiestatem in vnionis mysterio , in eo tibi planè assentimur: sed eos negamus hoc crimine teneri, qui falsas verbi diuini interpretationes ex articulorum fidei analogia , & locorum collatione dignosci volunt.

Decimumquintum Argumentum

Beza.

SI hærendum est in singulis verbis, nec vlla admitti debet figura, sequitur vt solum corpus sit in pane, & solus sanguis in vino: & ita corpus & sanguis Christi separantur à se inuicem.

Responsio Pappi.

NON id sequitur ex nostra sententia, quia non includimus corpus Christi localiter pani, & sanguinem vino, sicut Papistæ. Sed dicimus corpus & sanguinem Christi cum pane & vino præsentia esse sacramentaliter. Modum

autem præſentia credimus propter verba Chriſti: non autem qualis ſit, curioſè definimus.

Apologia Beza.

IMò (excepta tranſubſtantiatione) eadem eſt veſtra ſententia quæ Papiſtarum, Luthero quoque manifeſte in confeſſione maiore Nicolaum Papam laudante. Vultis autem vtrique in inſtitutionis Cœnæ verbis τὸ πρὸν præciſè abſque vllò prorſus tropo ſeruari. Ideo dixi quum in priorẽ parte Inſtitutionis mentio tantum fiat corporis, in poſtioriẽ verò ſanguinis, niſi ſine cdochevtrinque ſtatuatur, neceſſariò ſequi ſolum corpus eſſe in pane & ſolum ſanguinem in vino: neque tu ſanè quicquã hinc reſpondes quod ad rem faciat. Nam ſiue localiter id fiat, ſiue alio vllò vel cognito vel incognito modo id fieri dicas, firmum tamen argumenti mei fundamentum perſtabit. Quod autem dicis corpus & ſanguinem cum pane & vino præſentia eſſe ſacramentaliter, ſi eo ſenſu abſ te dicitur, quo ſentit Iacobus Andreas theſi 53, nempe ab inſtitutione Cœnæ non pendere præſentiam corporis, ſed tantum eius diſpenſatio-

ſatio
præ
pete
fige
qui
men
Chr
per
tem
glio
Reg
cata

Dee

S
lum
nis.

N
qaz
pus
ter,
liter

C

lationem (illam enim ab vnica vbique
præsentia Maiestatis, quam vocat, esse
petendam) prius erit tibi cum illo tran-
sigendum, quam nobiscum disputandū,
qui & ipsi in sacramento, id est, sacra-
mento repræsentatam, adesse carnem
Christi in Cœna, & nobis spiritualiter
per fidem fruendam dari minimè diffi-
temur, teste tot antè annis D. Zuin-
glio beatæ memoriæ in Confessione
Regi Galliarum Francisco primo di-
cata.

Decimum sextum Argumentum Bezae.

SI corporaliter comedimus corpus
Christi, & traicimus in ventricu-
lum, tum nullus est vsus manducatio-
nis.

Responsio Pappi.

NEMO ex nostris tam absurdè &
Capernaiticè atque more ἀνθερω-
ποιῶν loquitur. Non dicimus nos cor-
pus Christi sumere corporaliter, orali-
ter, dentaliter, &c. sed sacramenta-
liter, vt iam aliquoties est explicatum.

Apologia Bezae.

OB SECRETO te, vt ex vetere for-
mula agamus, Inter bonos benè

agier oportet. Vos ita profus acci-
pienda esse verba institutionis Cœnæ
Domini dicitis vti sonant. Quid te iu-
uat igitur istud, quòd Christi corpus nō
solum, sed sacramentaliter, id est, vnā
cum pane, manu propriè accipiatur &
ore comedatur? Nam si res ita se habet,
quānam negaueris alterum esse neces-
sarium, nempe vt vel statim corpuse-
uanescat, vel in ventriculum quoque
vnā cum pane traiciatur? Non potestis
tamen hoc ferre, & nos conuicium vo-
bis facere clamitatis. Atqui Deus mi-
hi testis est me non conuiciandi animo
sic loqui, sed quoniam, teste D. Luthe-
ro in tractatione de Conciliis, & re ipsa
hoc clamante, non satis sani hominis
esse videtur negare consequēs, cuius fa-
rearis antecedens, quod etiam Brentiū
ad vbiuitatem pedibus ac manibus as-
serendam coëgit. Et certè hoc dixi
& dico, non nisi posita vbiuitate stare
vel transsubstantiationem papisticam
vel consubstantiationem vestram pos-
se, ac proinde quicquid isti sese destruē-
ti fundamento superstruitur, corruitu-
rum simulatque spiritus erroris effica-
cia defierit: quā in re, vtinam & tu, mi
Pappe,

Pappe, & omnes ij, de quorum alioqui
tum doctrina tum pietate sentio quod
debet, operam præclaram tandem ali-
quando nauetis. Sed, vt ad rem redeam,
non ignoras glossam iuris Canonici in
Cap. Ego Berengarius, de Consecr. dist.
2. in hæc verba, *Panem & Vinum, quæ
in altari ponuntur, non solum sacramen-
tum, sed etiam verum corpus & sanguinẽ
Domini nostri Iesu Christi esse & sēsualiter
non solum sacramento, sed in veritate ma-
nibus sacerdotum tractari, frangi, fidelium
dentibus atteri, admonere, nisi hæc pru-
denter accipiantur, futurum vt in ma-
iorem hæresin incidamus. At Luthe-
rus in maiore confessione, quam sanè
supprimi vt alia satis multa præstitit-
set, Quod pami, inquit, sit, id ipsum VE-
RE ET PROPRIE corpori Christi tri-
buitur propter sacramentalem coniunctio-
nem. Malè igitur glossa in iure Canonico,
quum Nicolaum Papam reprehēdit, quòd
dicat atteri dentibus verum corpus Chri-
sti. Atque utinam tam Christianè egissēt
omnes Papæ, vt Pontifex ille cum Berenga-
rio egit in ista confessiōe. Hæc ille. Quòd
si sacramentalis coniunctio ita est realis
vt propriè dicatur de corpore quod de*

ipſo panis elemento, mirum fanè quidam feceris, niſi etiã concedas propriè ac reipſa corpus frangi (vbi quidem frangitur, quod audio non magis in veſtris Eccleſiis, quàm in Papifticis obſervari) ipſis dentibus atteri, in ventriculo deſcendere, atque adeo concoqui & nobis aſſimilari, niſi malitis cum Papiftis præſentiam illam deſinere, ſimul atque ſpecierum forma deperiit.

Decimumſeptimum Argumentum Beza.

CHRIſTUS dicit, hoc facite in mei recordationem. Meminimus autem non rerum præſentium, ſed vel præteritarum vel abſentium: Ergo corpus Chriſti non eſt præſens.

Reſponſio Pappi.

HÆC verba non loquũtur de ſubſtantia Cœnæ Domini, ſed de fine, uſu & fructu eius, vt meminerimus per veram fidem, videlicet eius mortis & paſſionis, qua ſumus redempti: non vt recordemur eius rei, quæ nobis in Cœna exhibetur.

Apologia Beza.

TV videris ex quo iſtarum Homiliarum mearum loco iſtud argumentum

mentū depropteris, quemadmodū alia
 nōnulla te video partī ex nostris prate-
 riisse, partim tibi cōfinxisse, nisi fortè al-
 terius alicuius culpa id euenerit. Habeo
 tamen quod respondeam. Hæc enim,
 inquit Christus, facite in mei recorda-
 tionem: quibus verbis ego non video
 quī possis inficiari, non tantū ipsius
 mortis, sed etiam ipsiusmet corporis
 Christi pro nobis traditi & sanguinis
 pro nobis effusi visibilia ἀντίτυπα nobis
 illic ad excitandā eorum etiā ipsorum
 recordationem præberi, certè ut in sese
 ac ipsa absentium. Quorsum enim si
 res ipsæ præsentēs sisterentur, illa μνη-
 μότυπα adhiberentur?

Decimumoctauum Argumentum Beze.

NON euacuātur signa, etiam si cor-
 pus & sanguinem Christi non dica-
 mus esse præsentia, quia in Baptismo
 signum, id est, aqua, non ideo vanum
 est & inane, quia sanguis Christi per a-
 quam significatus, non tamen copu-
 latur cum aqua.

Responsio Pappi.

CH R I S T V S de aqua Baptismi
 non dixit, Hic est sanguis meus,

sed in Cœna dixit, Hoc est corpus meum
& de vino, Hic est sanguis meus &c.
Quæ verba tum protulit, quum Testa-
mentum suum condidit, nec locutus est
ænigmaticè.

Apologia Beza.

PAPISTIS certè transubstantia-
toribus potiùs, quàm vobis conue-
nerit hæc responsio. Nec enim puto
vos inficiari, non minore virtute, quàm
corpore & sanguine Christi in Cœna
pascamur ad vitam æternam, nos eius
sanguine in Baptismo ablui. Quòd si
sanguis Christi in Baptismo, quanvis
cum aqua ipsa minimè realiter præsens
(vobis confitentibus) tamen ad abluen-
da credentium peccata sufficit, nec pro-
pterea euiacuatur Baptismus, quòd præ-
sens re ipsa cum aqua sanguis nō effun-
datur: cur ad animos in vitam æternam
reficiendos corpus & sanguinem Do-
mini minùs sufficere dixerimus, etiam si
re ipsa cum panis & vini signis non co-
pulentur? Iam verò quod ad Testamē-
ti vocem attinet, si minùs id putaris ad
Baptisimum, quàm ad Cœnam Domi-
ni pertinere, præterquàm quòd res ip-
sa te redarguerit, quum sanguine
Christi

Christi in Baptismo remissionem peccatorum consequi non minùs quàm in poculi sacri sumptione, & Christum induere, ipsiq; inferi, & vna sepeliri ac resurgere non minùs, quàm ipsi incorporari in Cœna dicamur: excluderis certè à Christi testamēto infantes priùs morientes, quàm ad Domini mensam possint accedere. Putidum autem illud ac millies recoctum à Papistis ferculum, quòd in testamenti factione nullus sit ulli tropo locus, nescio quid tibi in mētem venerit, vt nobis reponeres.

Decimum nonum Argumentum Beza.

DI C I T Beza magis spiritualem & abstrusam atque ineflabilem esse corporis Christi coniunctionem nobiscum, quam ipsi comminiscuntur, atq. nostra sit, qua videlicet ex ipso um sententia corpus Christi, quòd in cælis est nobis in terra existentibus, per fidem efficaciter coniūgatur, quòd longè maius sit miraculū, quàm si præsens Christi corpus præsentibus coniungeretur.

Responsio Pappi.

NO N mirum est hoc eis figmentū magis placere, quum sit opus ma-

num ipsorum, ab ipsis videlicet præter
& contra Dei verbum, & humanæ ra-
tionis persuasione[m] excogitatum. Et
certè id est, quod dicimus: ipsos fidei
sue maiorem efficaciam & potentiam
tribuere, quàm ipsi Christo. Nam quum
Christus dixerit suum verum corpus &
sanguinem adesse, putant id ab ipso præ-
stari non posse: interim tamen fidei sue
tribuunt, ut nubes penetret, & Christum
in supremo cælo collocatum verè & ef-
ficaciter apprehendat. Non autem
quæritur hoc loco vtrâ præsentia ratio
humanæ naturæ videatur magis spiri-
tualis & abstrusa, sed quid Christus di-
xerit.

Apologia Bezae.

IMò nobis iniuriam facis, Pappe, quâ
tibi condonet Dominus: ac etiam
contra Dialecticorum regulas graviter
peccas. Assumis enim illud ipsum de
quo quæritur, Num videlicet Christi
verba sint ita, ut vos vultis de corporali
præsentia in pane, an verò de corporis
quidem præsentia, sed mystica & spiri-
tuali intelligenda. Deinde & à teipso
& à Brentianis omnibus deficiis, quum
ad statuendam istam realem corporis
in

in pane præsentiam ad Christi verba
refugis, quam tamen toties iam an-
tea ad incarnationem siue vnionem hy-
postaticā retulisti: cuius virtute si Chri-
sti corpus est verè vbique essentialiter,
nempe & in pane hanc ipsam ob causā
extiterit, non quòd dixerit Christus,
Hoc est corpus meum. Institutio autē
Cœnæ hoc tantum effecerit, vt ibi de-
tur & accipiatur. Præterea quod ais nos
plus tribuere fidei, quam Christo, quo-
niam fide credamus apprehēdi Chri-
stum, quanuis longissimè remotum, &
tamē negemus efficere posse Christum,
vt corpus & sanguis ipsius verè adsint:
in eo rursū nobis magnam iniuriam fa-
cis. Primum enim quantamcūque vim
fidei tribuimus, an non Christo ipsi ad-
scribimus? nisi fortè putas nos vsque a-
deo insanire, vt fidem credamus in sese
hanc vim habere, ac non potius Christū
in credentibus quicquid promisit vna
sui Spiritus virtute efficere. Deinde nō
simpliciter, sed ex hypothēsi dicimus
Christum nō posse corpus suum in ter-
ris ita, vt vultis, sistere, quoniam videli-
cet mentiri ac proinde contradictoria
velle, vel facere non possit. Contradi-

ctoria autem esse dicimus, Christum v.
nico corpore, eoque verè organica quā-
titate & symmetria præditū, simul eo-
démque momento esse hoc ipso corpo-
re reipia præsentē in terris, & quidem
vel omnibus locis, vt volunt Brentiani,
atque adeo ubicunque est Deitas: vel,
vt nonnulli modestiores volunt, quot
locis Cœna Domini ritè celebratur.
Hoccine verò est Christi Deitatē omni-
potentem inficari, an potius illam cum
ipsius patefacta voluntate copulare, &
ex fidei analogia atque adeo ex sacra-
mentorum institutionis fine æstimare?
Sic certè nos ipse quoque Augustinus
argumentari docuit, quem locum rogo
te, vt diligenter expendas, prout sæpe
iam estis admoniti. Minimè igitur
ignoras duplex illud Manichæorū de-
lirium, qui Deum quidem rebus omni-
bus inficunt veluti rerum ipsarum essen-
tialē partē somniabant, Christum
verò in omni ligno & fructu, cuius etiā
virtutem in Sole, sapientiam in Luna
ponebant. Illud autem prius commen-
tum si dixerō apertissimè à Iacobo An-
drea rursum inuēchi, num (quæso) fue-
rim mendicus? Scribit enim disertis

verbis

verbis, Deum, quod ad essentiam attinet, esse substantialiter in rebus omnibus, & personaliter omnibus sanctis unitum, quod puduisset ipsos Manichæos fortasse profiteri, Christum verò Manichæi tantum in omni arbore & fructu collocabant: vos ubique esse re ipsa totum contenditis. Et quidem quum id viderent Manichæi quadrare naturali corpori non posse, aperte imaginarium tantum quoddam corpus illi tribuebant. Vos autem istam repugnantiam nihil veriti, verum corpus Christotribuitis, sed quod virtute Deitatis sit ubique, id est, corpus non corpus, finitum simul ac infinitum, siue quantum & non quantum, quod nobis quidem certè videtur ipso Manichæorum commento absurdius. Quid autem ad hæc Augustinus? Prius quidem illud multis locis refellit, ostendens longè aliud esse Deum, quàm à Deo, & per Deum existere. Posterius autem sic refutat libro aduersus Faustum vicesimo, ut dicat, si Christi corpus esset in omni ligno & fructu, oportere alterum istorum sequi, nempe ut vel, si corpus istud vnicū esse statuatur, sit per omnia ligna

h. iij.

distentum, ac proinde in nullo ligno totum existat, vel vt totidem corpora Christo tribuatur, quot sunt ligna. Obsecro verò, an non idem prorsus responsū multò magis nobis suppeditatis, qui Christi humanitatem vultis nō tantum in tot panibus, quot panes in Cœnæ celebratione in toto terrarum orbe distribuuntur, sed etiam in omnibus locis sine exceptione inexistere. Nec defuit Manichæis, vt eo ipso loco tractatur, quod obiicerent de pane mystico, in quo sese dicebant Christianos habere ad stipulatores, vt qui tot simul panibus Christi corporis nomen attribuerēt. Num igitur Augustinus ad hypostaticam omnimaiestatem, num ad *τὸ πρὸν* illorum verborum refugit? Nequaquam profectò. Tunc enim erant ista Ecclesiæ Dei prorsus ignota, & seipsum suo gladio ingulasset, quoniam hæc eadem in ipsum retorsissent Manichæi, quæ fuisset in ipsos iaculatus. Sed duo respondet, vnum quòd panis iste, quem Christiani corpus Christi vocant, non nascatur, sed talis fiat, quum Manichæi omni ligno naturā inesse Christi corp^o dicerēt, quod & vos

ho-

hodie necesse est fateri ex dogmate vestro consequi, ex quo tempore Verbum caro factum est : alterum quod panis iste sit corpus Christi mysticè, id est, sacramentaliter duntaxat, cuius responsionis vides nullam vim esse potuisse, si SACRAMENTALITER & REIPSA in, vel sub, vel cū pane esse, vnum & idem significarent.

Vigesimum Argumentum

Beza.

IN Actis dicitur, Corda Christianorum fuisse coniuncta, quia videlicet eorum idem fuit sensus, & voluntas eadem: eodem modo Christus nobis coniungitur per fidem, ut idem cum ipso sentiamus. Nec est necesse ideo, ut ad nos de cælo descendat.

Responsio Pappi.

NVL LIBI in Scriptura docetur non alio modo Christum Ecclesiæ suæ coniungi, quàm fideles inter se coniuncti sint. Sed hoc certum est ex S. literis, propter personalem unionem Christum etiam secundum humanitatem esse ubique.

h. iiii.

Apologia Beze.

NE hoc quidem argumentum in Homiliis illis nostris inuenisti, Pape, neque vnquam diximus sola voluntate tenus nos Christo consociari. Imò falsi semper sumus oportere nos ipsummet Christum participare: neque ignoras quomodo Cyrilli locum ex libro ipsius decimo in Iohannem cap. 13. interpretari consueuerimus, vbi copiosè mysterium istud explicatur. Vteris ergo translatione questionis, quod certè factum non oportuit: quod vt meliùs perspicias, scito inter nos non quid nobis a Deo Patre in Cœna ipsius detur controuerti, quum & ipsum Christum, & quæ ipsius carni insunt, & quæ ab ipso in nobis efficiuntur, nostra fieri ad salutem oportere vltro fateamur: sed in eo positam esse controuersiam, quòd in simplici quidem verbo, ac etiam in Baptismo solam vim *ἐνεσθηναι* Christi doceatis nobis communicari, in Cœna verò ipsam præterea Christi humanitatem manibus & ore sumendā vnā cum signis dari velitis: vnde sequitur illius, quauis (vt vultis) non localiter, tamen eo ipso in loco,

loco, realis in ipsis signis, corporis & sanguinis Domini inexistencia. Nos autem efficacitatem & effecta ipsius Christi neque in verbo simplici, neque in sacramentis seiangimus, & tum ipsummet, tum quæ ipsius carni insunt, in sacramentis quidem mysticè significari, spirituali autem virtute per fidem nostra fieri affirmamus, ut nulla hic sit corporis nostri actio præter meram ipsam symbolorum acceptionem. De hoc igitur quum quæratur, de eodem respondere te oportuit. Nam quod de personali vnione inculcas, satis superque est à me demonstratum de homine quatenus Deus est, nam de ipsa humanitate siue seorsim, siue cōiunctim considerata intelligendum.

Vigesimumprimum Argumentum

Beza.

SOL in cælo existens radiis suis nos calefacit, nec opus est propterea ad nos in terram descendat. Quare non igitur eadem vel multò maior sit efficacia Solis iusticiæ, id est, Christi.

Responsio Pappi.

NON quadrat similitudo. Nam Sol, ut reliqua astra, virtute sua & in-

fluxu quodam in nos agunt : verum
Christus ita in nobis operatur , vt simul
ipse sit praesentissimus , quod S. scri-
ptura manifestè testatur, & personalis
quoque vnio euincit.

Apologia Beza.

ME A haec verba sunt . *Quum So-
lis quantumuis procul positi calore
vniuersus orbis vegetetur , non poterit
scilicet Christus , carne & sanguine in ca-
lo permanentibus , vsque adeo verè esse no-
strum mysticum caput , vt aeternae vitae suc-
cum nobis instillet.* Minimè igitur ista
vt paria , sed minus potius cum maio-
re comparauit : neque sanè tibi facile
fuerit hoc argumentum refutare. Fal-
leris autem vehementer si putas Chri-
stum ipsummet idcirco nobis commu-
nicari , vt eius corpus cum nostro essen-
tialiter coalescat ac veluti ferrumine-
tur. Nam potius , vt est spiritualis mo-
dus istius communionis , ita etiam spi-
ritualis est ipsius finis , nempe vt ab ipso
nobis communicato quicquid ad salu-
tem nostram requiritur partim nobis
imputetur , partim in nos vnà cum vita
tandem ipsa aeterna spiritualiter per fi-
dem deriuetur.

Vige-

Vig

C
Coen
testa
est p

P
tres
scan
ipso
pro
cass
&
nili
run
mu
lic
me
est
&
ian
qu
L
o

*Vigesimum secundum Argumentum**Bezae.*

CH R I S T V S nō alia ratione nobis præsens est in sacramento Cœnæ, quàm olim sanctis patribus, ut testatur Apostolus I. Cor. 10. Ergo non est præsens corpore suo.

Responsio Pappi.

PA V L V S eo loco minimè id dicit, quod ipsi fingunt, videlicet patres sub veteri Testamento eandem efficaciam manducasse nobiscum: sed inquit ipsos Iudæos, quos Dominus ex Ægypto educebat, eandem efficaciam manducasse, hoc est, fuisse membra Ecclesiæ & participasse iisdem sacramentis: & nihilominus tamen eos qui peccauerunt à Deo punitos esse. Idecirco caueamus nobis & non permittamus nobis licentiam peccandi, propterea quòd membra simus Ecclesiæ. Certum autem est maximam esse differentiam veteris & noui Testamenti, propterea quòd iam credimus in Christū incarnatum, qui reuera nobis adest, non tantum Deitate sua (quemadmodum patribus olim) sed etiam humanitate. Nam

propter vnionem personalem non potest nobis adesse Deitas, quin simul adsit humanitas.

Apologia Bezae.

R VRSVM aberras à nostro argumento. Nec enim vnquam fuisse inficiatus corpus Domini praesens esse in Cœna, sed sacramentaliter non reali inexistencia in, sub, vel cum pane: & verè in Cœna percipi, sed spiritualiter per fidem, non manibus aut ore. Vt autem vtrunque probarem, id est, vt istam realē inexistenciam, quā tu rursus non institutioni, sed hypostaticę vnioni tribuis, ostenderem, etiam si possibilem esse darem, tamen ad veritatem sacramenti & veram perceptionem corporis Domini necessariam non esse, produxi quod testatur Paulus, Patres nimirum eundem potum bibisse, & eundem cibum atque nos manducasse, id est, ipsomet Apostolo interprete, Christum ipsum, eumque totum: etsi re ipsa nondum humanitas ipsius erat in rerum natura, nedum vt realiter illis veteribus symbolis inexistere. Etenim neque absque Christo fuit vnquam salus

Ius aut fides, neque Christus dimidius
illos vnquam seruauit: ex quo conse-
quitur illorum fidei spiritualiter iam
tum fuisse præsentem (de iure videlicet,
vt loquuntur) Christi humanitatem
nascituram, sicut nostræ fidei itidem
spiritualiter nunc est eadem præsens, i-
pso, vt loquitur, facto: symbolis vide-
licet variatis, eadem autem vbique tū
re significata, tum fide, & eodem præ-
sentix sacramentalis, ac spiritualis per-
ceptionis modo. At tu contra con-
tendis non esse hanc Apostoli mentem,
vt dicat patres & nos, sed patres potius
omnes eiusdem inter se cibi, nempe
Mannæ, & eiusdem potus, nempe riu-
i ex petra profluentis, fuisse participes.
Atqui ne tu quidem opinor in contro-
uersiam reuocaris, sacramēta veterum,
quod ad rem significatam attinet, fuis-
se cum nostris eadem, quanuis signis
diuersa, quum Christum & quidem te-
tum (quum dimidius nihil profit) a-
dumbrarint venturū, nostra verò Chri-
stum qui venit, quæ temporis disse-
rentia nullum in re ipsa discrimen con-
stituit, sicut copiosè plurimis locis ex-
plicat Augustinus. Sed negabis for-

taſſis Apoſtolum eò reſpexiſſe . Audi-
gitur eundem illū Apoſtoli verbis fre-
tum diſertis verbis noſtram expoſitio-
nem confirmantem . Sic enim ille tra-
ctatu in Ioh. 45. vt iam pridem Illyri-
co illi totius Germanię peſti obieci. *Eū-
dem potum ſpiritualem biberunt , ſpiri-
tualem eundem , corporalem non eundem .
Quid enim illi bibeant ? Bibeant de
ſpiritali petra , petra autem erat Chriſtus .
Videte ergo . Fide manente , ſigna ſunt va-
riata . Ibi petra Chriſtus , nobis Chriſtus ,
quod in altari ponitur . Et illi pro magno
ſacramento cuiusdem Chriſti , biberunt a-
quam profluentem de petra , nos quid biba-
mus norunt fideles . Si ſpeciem viſibilem
intendas , aliud eſt : ſi verò intelligibi-
lem ſignificationem , eundem potum ſpiri-
tualem biberunt . Et ruruſ in tractatu
De pœnitentiæ utilitate , quem *ἡντο*
eſſe non video cur dubitemus . *Eundem ,
inquit , cibum manducauerunt . Quid eſt
EVNDEM , niſi QVEM ETIAM NOS ?**

Vigeſimumtertium Argumentum

Beza.

FI D E absentia nobis ſunt præſen-
tia , & quæ nondum ſunt , quia fi-
des

des est hypostasis rerum non existentium.

Responsio Pappi.

VERVM id est: sed non inde sequitur Christum nobis non alia ratione esse præsentem, quia manifestè S. literæ nobis personalem ipsius omnipræsentiam confirmant. Deinde si ratio præsentix Christi penderet ex nostra fide, non tantùm miserè nobiscum ageretur propter nostram incredulitatem, verùm etiam fides nostra, ut dictum est, præstantior & potentior esset ipso Christo, utpote quæ Christum nobis præsentem sisteret, vel absentem esse cogeret, prout videlicet quilibet vel crederet, vel non crederet.

Apologia Ecclæ

PERSONALEM præsentiam miramur, Pappè, à te non distingui ab humanitatis præsentia, quum, ut toties est à nobis antea inculcatum, aliud sit Natura, quàm Persona, & personalis vnio saluas relinquat tum Deitati, tum humanitati suas essentielles proprietates, sua subiecta non egredientes, quauis in hypostasi vnitas. Alteram au-

tem partem tuæ responsionis, quid attinet pluribus refutare? Non enim dicimus fidem efficere, vt res significata sacramentaliter adsit, quum hoc ab vna Coenam instituentis auctoritate pendeat: vel fidem sua virtute apprehendere, quòd ipsi sacramentaliter præbetur, quum fides ea in re sit potius *παθητικόν* quàm *ἐνεργητικόν*: Christo videlicet sese communicante, fide verò, quæ & ipsa donum Dei est, eum recipiente. Sed video vos certè libenter ab ipsis Papistis arripere tela, quæ in nos torqueatis, quum illos oportuerit potius communi consensu, vbi quidem nos calumniantur, oppugnari. Obiiciunt igitur illi doceri à nobis, quòd à fide pendeat sacramentorum veritas, quasi credentibus adsit Christus (sacramentaliter videlicet) incredulis autem non item, quod falsissimè nobis impingitur. Fatemur enim sacramenta tum dignis, tum indignis integra præberi, ac proinde siue dignè, siue indignè ad ea accedatur, tam signum, quàm res significatas quibusuis accedentibus offerri. Sed sicut cæcis Sol etiam lucem præbens tamen non lucet, idque cæcorum vitio,

ut rectè dicere liceat Solem solis videntibus lucere, & oculorum aciem efficere, non ut Sol luceat, sed ut intuenti luceat: ita dicimus fidem efficere, siue fide interueniente fieri, ut res symbolis significatæ credentibus adsint, incredulis absint. Aut igitur quid dicamus non intelligis, aut calumniam à Papi-
stis contra nos mutuaris.

Vigesimumquartum Argumentum
Beza.

AIT Beza non obstare sibi Christi omnipotentiâ, quia etsi Deus posset hoc facere, tamen non vult: id quod his articulis fidei probare conatur, Ascendit ad cælos, Inde venturus est iudicare viuos & mortuos. Deinde quia Deus non vult contradictoria: nam id esset mentiri. Sed Christum habere verum corpus, & interim esse omnipresentem &c. implicat contradictionem.

Responsio Pappi.

PRI M V M quis sit sensus horum Particulorum fidei, & quòd Christus verè nobis præsens esse velit, sæpe demonstratum est. Deinde hæc non

implicant contradictionem, quia Christus dicitur esse omnipotens secundum humanitatem, non quatenus est humanitas (quo sensu vera esset contradictio) sed quatenus personaliter vnita est Filio Dei.

Apologia Beza.

IMò nunquam euinces in his articulis Ascendere & Venire è cælis aliter quàm propriè esse accipienda, ac proinde veram ac physicam mutationem loci declarare, quomodo intelligendos esse hos fidei articulos nemo ab ascensione Christi ad hoc vsque seculum dubitauit. Deinde, quæso, quomodo tandem hoc dictum interpretaberis, Christum esse præsentem secundum humanitatem, non quatenus est humanitas, sed quatenus est vnita Filio Dei? Num enim alia ratione humanitas esse potest humanitas, quàm qua ratione est in sese humanitas suis essentialibus proprietatibus constans, quantuncumque nõ in propria, sed Verbi Deitate subsistat. Sed hominem sanè considerare potestum in sese (& hac ratione vbique illũ esse dicere nõ minùs Eutychianũ fuerit, quàm

quàm si dicas humanitatem ubiq. esse; quoniam homo in sese consideratus nihil aliud est quàm humanitas) tum *et* *alio*, id est, quatenus Deus est, siue vnitus Verbo, quo respectu qui ubique, esse negarit, Nestorianus sit oportet. Et ita demum vitatur contradictio in concreto, non in abstracto: quod si semel expenderitis, ecce pax est Ecclesiis redita, nec vllus, siue transubstantiationis, siue consubstantiationis, siue vbiquitatis controuersus locus erit relictus.

Vigesimumquintum Argumentum

Beza.

AFFERT Beza distinctionem ex scholasticis, vt Christo secundum gratiam vnionis collata sint omnia dona: secundum gratiam verò habitualē, quædam tantum, videlicet quorū particeps esse possit creatura: nam tametsi mensura donorum in carne Christi sit summa, tamen esse mensuratam & per consequens definitam.

Responsio Pappi.

HVC distinctioni aperte refragantur S. literæ, vbi dicitur datam esse Christo omnem potestatem in cæ-

lo & in terra, quod certè de humanitate, non autem diuinitate ipsius intelligi potest. Siquidem diuinitati nihil datum est, aut dari potuit, vtpote quæ ab æterno omnia habuerit. Item Apostolus inquit Col. 2. In Christo habitare omnem plenitudinem Deitatis corporaliter. Et alibi dicitur, Datum ei esse Spiritum non ad mensuram.

Apologia Beza.

NV M igitur, quæso, existimas causam ab effectis in sacris literis non distingui, aut idem esse, *Homo est Deus unita in unam personam humanitate atque, Deus assumptam naturam ornauit suis siue finitis siue infinitis donis?* Dicere certè non potes humanitatem esse subiectum, cui inhaereat Deitas. Et tamē necesse est te fateri humanitatē esse subiectū, cui inhæreāt omnia dona, quæ à Verbo cum ea vnito, sunt & in animā, & in corpus Christi effusa. Quī fit igitur, vt gratiam vnionis qua Homo euasit Deus non in sese, sed κατ' ἄλλο (nempe in assumente Deitate) à gratia habituali, qua homo iste Spiritus dona sine mensura accepit, distingui nolis? Quidē an nō tu ipse hac distinctione vteris imprudens

prudens, quannīs concretum cum abstracto, id est, personam, ut modò dixi, cum natura confundas, humanitatem negans ubique esse, quatenus est humanitas, sed quatenus vnita est Deitati? Sed, inquis, datus non est ei Spiritus ad mensuram. Verùm quid hoc te inuat, si verum est, quod tu ais, nempe hanc immensitatem in ipsa humanitate non inesse, sed in Verbo cui vnita est? Agitur enim hīc de donis ipsi humanitati, ut subiecto inhaerentibus. Scito igitur hīc dici datum esse Spiritum Christo secundum humanitatem, id est, dona Spiritus sancti in ipsius humanitatem fuisse effusa sine mensura, id est, non aliqua sed omnia, nō aliquatenus sed summa. Verùm quorsum hęc ad essentielles illas, & gratia quidem habituali incommunicabiles Deitatis proprietates? Sed (inquis) data est eius humanitati omnis potestas in cælo & in terra. Esto. Quis enim hoc negat? ius videlicet omnium creaturarum rerum administrandarum, vtei flectatur omne genu. Num verò propterea essentialiter ubique esse eius humanitatē rectiūs concluderis, quàm si dicam Solem, quoniam ius habet et to-

tius hemispherij illustrandi, totum hemispherium suo corpore implere, aut totum esse in singulis illius partibus: vel Hispaniarum regem, quoniam potestas illi est attributa in maximam orbis terrarum partem ab Occidentali India in Orientalem, idcirco iisdem illis regionibus corporaliter adesse? Ais denique ex Apostolo omnem Deitatis plenitudinem in Christo habitare Corporaliter. Sanè ita est, ideóque intolerabilis est eorú error, qui plenitudinem Deitatis interpretantes plenissimam donorum in Christi carnem effusionem, proprietates essentielles naturarum, cum Eutychete permiscunt: & quum disertis verbis dicant Deitatem substantialiter omnibus rebus adesse, & omnibus sanctis personaliter unitam, *σωματικῶς* unionem in *ἐνεργητικῶς*, & hominem Deum in hominem diuinissimum transformantes, personam cum Nestorio diuidunt: utroque inde promanante errore, quòd gratiam unionis quo Christus est Deus homo, à gratia habituali, siue ab illius unionis intra Christi carnem effectis non distinguunt.

*Vigesimum sextum Argumentum Beza,
de manducatione Im-
piorum.*

IMPIOS non percipere verum cor-
pus & sanguinem Christi, sed nuda
signa inde vult probare Beza, quia Chri-
sti corpus non sit separatum à suo Spi-
ritu, qui ubicunque est, viuificat: im-
pios autem idcirco esse reos corporis
Christi, non quòd reuera sumant cor-
pus Christi & verum sanguinem, sed
quia id aspernantur, siue non discer-
nant, vt Paulus ait.

Responsio Pappi.

PRIMUM impios etiam sumere
verum corpus Christi & verum
sanguinem inde constat, quia fides no-
stra non est causa præsentiæ corporis
& sanguinis Christi in Cœna, sed ipsa
Christi saluatoris verba, quibus nobis
id pollicitus est: alioquin fidem nostrā
facimus potentiorē ipso Christo, vt
suprà diximus. Deinde quòd impij nō
inde viuificantur, sed id percipiunt ad
iudicium, id fit propter illorum incre-
dulitatem. Incredulitas autem homi-

num, Dei fidem non exinanibit. Rom. 3. Nec Christus ideo mendax est, quia ipsi nō credūt. Et notandū est hoc loco Christum non tantū esse saluatorē fidelium, sed etiam iustum iudicem impiorum. Sicut aliās quoque prædicatio verbi Dei piis & fidelibus est odor vitæ ad vitam: impiis verò & infidelibus odor mortis ad mortem.

Apologia Beza.

PRIMUM omnium illud miror, cur quū antea toties realis præsentie corporis Christi in reb. omnib. causam esse dixeris personalem vnionem, nunc id ipsum institutionis Cœnæ verbis tribuas, quæ tamen, si verum illud est, nō præsentie corporis in Cœna, neque in pane, sed sacramentalis tantū præbitionis & receptionis causā fuerit. Sed, age, hoc omisso ad rem ipsam veniamus. Ais fidem nostram non esse causam præsentie corporis Christi in Cœna, sed ipsius Christi verba, ac proinde tam dignos quàm indignos corp⁹ Christi sumere. Concedo antecedens, neque quisquam vnquam nostrū dixit Sacramentorum veritatem à fide accedentium pendere: imò tum signum tum

significatas sacramentaliter Christi
per voluntate & instituto semper
coniungi, & accedentibus quibusvis
præberi fassifumus, ubi ritè Cœna Do-
mini administratur, siue digni siue in-
digni accedant. Sed consequens nega-
mus, quoniam tam absurdum esse ar-
bitramur contendere à quibusvis sumi
signū & rē significatā, quoniā quibusvis
præbeatur, quàm si concludatur Solem
omnibus lucere, quoniam omnibus lu-
cem suam præbeat. Ratio istius absur-
ditatis hæc est, quoniam res quidem
terrena, id est, panis & vinum cor-
pori, res autem spiritalis, id est, cor-
pus Christi spiritaliter & in spiritalia-
lem vsum præsens, intellectui ac fidei
præbetur: ex quo consequitur, quum
quius os corporis adferat, quosvis iti-
dem signa sumere: & quum soli cre-
dentes fidem afferant (vnicum rebus
significatis sumendis aptum instrumē-
tum) à solis credentibus res significatas
sumi. Quòd si excipias, quum res signi-
ficatæ soli fidei præbeantur, hinc conse-
qui non præberi iis qui fide sunt desti-
tuti, perinde sanè fuerit ac si dicas so-
lem cæcis aut exoculatis lumen suum

non offerre, quoniam à solis oculari-
lux Solis percipiatur. Quòd si meo re-
sponso contradicis, ad ipsum Brentiū
nondum vbiq̃uitarium prouoco, id est,
ad ea quæ in Iohan. 6. disertissimis ver-
bis iam olim scripsit.

Venio ad alterum argumentum, quo
contendimus separari Christi corpus à
sua virtute spiritali nō posse, ac proin-
de indignè accedentes ipsum non par-
ticipare. Ad hoc tu respondes, quòd
isti ex Christo vitam non hauriant, eue-
nire ipsorum incredulitate, quæ non
possit Dei fidem exinanire. Concedi-
mus vtrunque, sed negamus quicquam
hoc ad rem propositā facere. Nec enim,
cuius culpa id eueniat, quæritur, sed
an corpus Christi sumpsisse credendi
sint, qui in morte manēt, atque adeo i-
ram Dei magis ac magis in sese cumu-
lant, nedum vt ex Christo alimoniam
vitæ, necessario vinculo ipsi inhærentē
percipiant. Neque nos verò, vt modò
declarauimus, fidem Dei exinaniri in-
dignorum incredulitate dicimus, etiam
si signum tantum sumant, nisi fortasse
putas adimi soli lucem ab iis qui con-
tendant ipsum cæcis non lucere. Re-
spondes

modum sacramenta Augustinus visibilia verba nuncuparit. Signa sunt igitur in prædicatione verbi diuini, voces ipse quibus aures feriuntur, res significatae sunt ipsa doctrinae Christianae mysteria ad credendum vocibus illis explicata. Quid igitur? nempe voces audiuntur à quibusuis, quibus prædicatur verbum. Res autem significatas soli fideles, intellectas per fidem ad vitam aeternam recipiunt: increduli verò partim ne intelligunt quidem, partim utcumque intellectas, incredulitate tamen sua respiciunt. Christus igitur ipse tum in verbo tum in sacramentis eos quidem, à quibus sumitur, id est, fideles viuificat: incredulos autem non receptus, sed repudiatus iudicat.

Appendix Pappi.

NEQUE est quod blasphemii isti metuant, ne Christi corpus, si verè cum pane exhibeatur, etiam à canibus voretur, quod horrendum est & dictu & auditu. Non enim tam irreuerenter & irreligiosè à nobis hæc mysteria tractantur, ut ea canibus obiciantur. Præterea Cæna Domini nō propter canes, aut cæteras bestias, sed propter homines

nes Christianos tantum est instituta. Neque sacramentum est vnquam id quod esse dicitur extra vsum, quemadmodum nostri ex verbo Dei contra papisticam corporis Christi inclusionem & circungestationem saepe numero demonstrarunt. Denique ait Beza D. Brentium nunquam viuente D. Philippo Melancthone ausum fuisse mentionem facere vbiquitatis, quam ipsi ita contumeliosè appellant. Id manifestè falsum est, quum etiam in ipsius D. Lutheri felicis memoriæ scriptis hæc ipsa sententia ex verbo Dei diligentissimè contra Zuinglianos asserta & defensa reperiatur, in libro, cui titulus est præfixus, Quòd verba in Cœna, Hoc est corpus meum, adhuc firma sint: & in sua magna confessione.

Apologia Bezae.

NEMO nos adhuc (Dei beneficio) legitimo iudicio, imò ne coram illis quidem accusatoribus, simul & *ἀποκρίσεις* iudicibus citatos, vllius blasphemiae coarguit. Itaque ab omnibus conseruos suos absente Domino verberantibus ad Dominum, atque adeo ad

legitimum conseruorum etiam nostrorum cognitionem, prouocamus, Deum interea precati, vt hanc quoque nobis abs te immeritissimè factam iniuriam tibi condonet. Quod autem huc apposuiſti, aliunde quàm ex istis meis hominibus desumpſiſti: & scholasticos ipsos sibi istiusmodi penè infinita obii cere non ignoras, quæ nunquàm dissoluere poterunt, nec sanè poterunt, quoniam ex reali præsentia & cōnexionē corporis cum signo necessariò efficiuntur. Quid si verò ex hac quoque vestra doctrina eadem illa colliguntur, quauis pro trāsubstantiatione Consubstantiationem initio, ac nunc tandem pro hac & illa Ubiquitatē statuatis? Negas igitur vos ita irreuerenter loqui. Atqui non quæritur an sic loquamini, sed an ex vestris positis ista consequantur, quæ nos quoque sine horrore ne cogitare quidem possumus. Falleris enim vehementer si nos istas quæstiones mouere nisi inuitos putas. Ponite igitur nos ex vobis quærere (nec enim ex quoquam verum discere nos puduerit) quānam ista ex iis, quæ tanquam pietatis arcem tutamini, nō efficiātur. Hic siue peccamus, an vos
potius

potius, qui percontantibus non satisfacit? Sed ad rem. Non ignoras canes & porcos à Domino vocari eos ipsos, quos tamen contenditis ipsum corpus Domini sumere, nihilo certè minùs illis impuros, imò etiam ipsis canibus aut porcis immundiores. Quid igitur hìc prætaxis? Non sunt, inquis, sacramenta extra vsum. Concedimus: sed quid vsum vocas? Legitimam, opinor, administrationem. Quid si igitur in ipso vsum, in ipsa, inquam, legitima actione tale quidpiam accidat? Non sunt, inquis, bestiis, sed hominibus instituta sacramenta. Sanè ita est. Sed si re ipsa absque vilo tropo in, sub, & cum pane illo adest ipsum corpus Domini vsque adeo, vt à quibuscumque siue indignè siue dignè accedentibus, manu & ore corporis sumatur, quàm istud ad solos homines restrinxeris? Quòd autem refers de inclusione & circungestatione nihil profectò ad rhombum.

Superest illud in quo tu me mendacij accusas: quòd videlicet alicubi dixerim Brentium non nisi mortuo magno illo beatæ memoriæ Philippo istas de Vbiquitate controuersias

mouisse. Tu contrà prouocas ad Lu-
 therū, qui de Vbiquitate antea scripte-
 rit. At ego non de Luthero, sed de Brē-
 tio istud scripsi, quem negare non po-
 tes arcanum istud omnimaieftatis ad o-
 bitum vsque D. Philippi missitasse qui-
 dem nonnunquam, at nunquam nihil.
 lo extincto apertè effatum, cuius rei te-
 stes tibi omnes eius libros ante illud tē-
 pus scriptos fero. Scripsit quoque non-
 nihil tunc de Cœna Iacobus Andreas,
 quo videbatur viam quandam ad con-
 cordiam aperire, quum Westphalus &
 Heshusius, nusquam tamen adhuc Vbi-
 quitate, quasi monstro quodā Gorgo-
 nis, apparēte, nos grauitèr oppugnarēt.
 Tum, inquam, nullum de hac re verbū,
 sed *ὡς ἐκ τῆς πύλης καὶ διαβολῆς* disceptaba-
 tur. Quauis enim Illyricus & eius fi-
 ctio Philippi auctoritatem apud ingra-
 tos discipulos imminuerent, zelo tamē
 bonorum istorum virorum præponde-
 rabat hominis auctoritas, necdum satis
 ad hæc instillanda Principum aures
 patebant. Sed in primis eos cohibebat
 ipsius Lutheri, à quo toti pendere velle
 videbantur, admonitio grauissima, qui
 etsi (quod omnibus non contentiosis
 plus

plus satis constat) tum calore disputandi ultra metā prouectus, tum peccatis nostris sic merentibus istius Ubiquitatis fundamenta postea iecerit, tamen id fecisse tanquam ex abundanti videri voluit. Quod ne quis à me confictum dicat, & vt omnes intelligant quibus gradibus & quo spiritu ad istam concertationem sit peruentum, ecce tibi, Lutheri verba, quæ primus ego non cito, ex tomo lenensi, 8. fol. 375. *Quæritur quomodo Christus possit esse corporaliter in sacramento, quum tamen vnum corpus non possit simul & semel esse in pluribus locis. Ad hæc ego respondeo. Christus dixit quòd ibi adesse velit, ideo verè est in sacramento & quidem corporaliter & ideo veraciter est ibi: NEQUE DEBET alia causa istius corporalis presentia quari, quàm hæc tantum. Verba enim ista sic sonant, idcirco necesse est ista fieri vt sonāt. Quod autem ad ipsum corpus attinet, potest Christus quando vult, ubique & in omnibus locis esse, ac ideo alia est ratio ipsius quàm nostri corporis. De Ubiquitate vel in omnibus locis presentia, non debet disputari. Longè enim alia res est in hac causa. Audis, Pappe, Lutherum asserere qui-*

dem corporis Christi Vbiquitatem v. bicunque vult Christus, sed (vt Papista quoque docent) quæ ab ipsius absoluta voluntate ac potentia pendeat, nulla personalis ac vnionis mentione facta? Audis illum velle præsentiam corporis in pane ab vnis institutionis Cœnæ verbis pendere? Audis illum nolle prorsus, vt quæstio de vbiquitate in hac controuersia audiatur? Sed in aliis postea scriptis, inquires, personali vnione disertè vbiquitatem adscribit. Concedo: sed num audiendus in foro testis, qui sibi ipsi contradicat? Iam autem audias etiam quid olim ij ipsi, qui nunc istud dogma quàm acerrimè tutantur de illo senserint, nisi fortè contra conscientiam tunc ista scripserūt, quod sane non puto. Sic igitur Scribit Kemnitius contra cōcilij Tridentini decreta, *Fundamentū præsetiæ Christi in Cœna D. Luther monuit nō esse collocandū in disputatione de vbiquitate, sed in veritate verborum institutionis.* Sic quoque Selneckerus primo de Cœna Domini libro, *Nemo hic docet aut contendit de vbiquitate, hoc est, quòd corpus Domini sit vbique.* Item, *Non est necesse quenquam de vbiquitate*

*quitate sollicitum esse, aut disputare quomodo Christi corpus sit ubique, sed tantum hoc loco quaritur de institutione & veritate Christi, omnipotentis Dei. Ac multò etià acriùs Heshulius & quidè rectissimè in libro de Cœna, Extra oleas, inquit, vagatur qui rixas de ubiquitate immiscet. Quò enim in Christo natura maneat distincte, non dicimus humanam carnem Christi esse ubique, non dicimus Christi corpus esse in ligno, in lapide, in frugibus. Item, ut evidēs illud discrimen humanæ & diuinæ naturæ maneat in Christo, non dicimus ubique esse corpus Christi, sed recipimus modum loquendi patribus traditum, Christus est ubique, scilicet communicatione idiomatum, id est diuinitas eius est ubiq., & propter unionem duarum naturarum hypostaticam, alterius naturæ proprietas toti personæ in concreto tribuitur. Hæc illi, nec aliter viuenti adhuc Philippo & aliquot post annis scripserunt plerique licet præsentia realis in sacramento propugnatores, donec Brentius classicum canens *ἑίδος μῆλον* iaceret, apertè Lutheri admonitioni verbis istis contradicens in tractatione verborum Christi, In domo patris mei, Qui concedere & fateri non vult corpus*

Christi esse ubiq̃, manifestè per hoc declarat, et si multa verba iacet de vera presentia Christi Cœna Dominica, donis item & beneficijs quæ nobis in ea offeruntur, quod tamē in intimo corde sit Zuinglianus. Item in Recognitione, *Qui non crediderint Christum unà cum corpore & sanguine suo verè in Cœna presentem esse prius quam verba Cœna recitauerint, non video quomodo effugere possint magicam Papistarum consecrationem.* Item, *Credendum est corpus & sanguinem Christi iam antea presentia esse per eius Maiestatem, & talis presentia verbis institutionis annūciatur tantum & distribuitur.* Quid autem Iacobus Andreas De colloquio Malbrunensis? *Quicumq̃ dicunt, inquit, se credere veram corporis & sanguinis presentiam in Cœna: & tamen Ubiquitatem, sicuti ea à nobis de Maiestate hominis Christi docetur, negāt, hos certè oportet aut Magicos Papistas esse, aut in intimo corde cum Zuinglianis sentire.* Item, contra Theologos Heydelbergenses. *Quicumq̃ hanc Maiestatem Ubiquitatis nobiscum fateri nolunt, verū fundamentū presentie corporis Christi in Cœna negāt.* Quid Lucas Osiander in illis suis verè tribunitiis concionibus? *Intelligūt,* inquit,

oc decla-
ra præse-
item &
r, quòd
us. Item
diderim
uine suo
s quàm
deo quo-
istarum
est cor-
tca pra-
alis pra-
tur tan-
acobus
unenfi
veram
Cena:
obis de
negat,
as esse,
is senir
delber
biqui-
funda-
Cena
lis suis
lligut,
nquit,

inquit, Zuingliani si fundamentum Vbi-
quitatis euertere possent, quòd ex reliquis
argumētis nihil possēt contra ipsos obtineri.
Hæc igitur post Philippi demum mor-
tem dissidia inter vos apertè primùm e-
ruperunt, quæ vtinam, vincente veri-
tate, feliciter componere mallent non-
nulli, quàm tot Ecclesiarū excidio cō-
munes aduersarios exhilarare, & Bestiæ
plagam sanare. Nos quidem nullam le-
gitimā cognitionē aut priuatā etiam ou-
stionem refugimus, cuius loco si vi res
geratur (vti cœptum est) & pseudana-
themata obtineant, videat, audiat, re-
quirat Dominus.

